

RAPPORT

Ruimtelijke onderbouwing Zonnepark Leeuwenhorster Hoek

Klant: GroenLeven

Referentie: T&PBG1754-102-126R001F02

Status: 01/Finale versie

Datum: 6 juni 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Chopinlaan 12
9722 KE GRONINGEN
Industry & Buildings
Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Ruimtelijke onderbouwing
Zonnepark Leeuwenhorster Hoek
Referentie: T&PBG1754-102-126R001F02
Status: 01/Finale versie
Datum: 6 juni 2019
Projectnummer: BG1754-102-126
Auteur(s): Kino Elias

Opgesteld door: Kino Elias

Gecontroleerd door: Rael Steffens

Datum/Initialen: 19-10-2018 RS

Goedgekeurd door: Remco Drewes

Datum/Initialen: 6 juni 2019 RDRE

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	INLEIDING	1
1.1	Algemeen	1
1.2	Nut en noodzaak	1
1.3	Locatie	2
1.4	Planologische regeling	4
1.5	Afwijking van het bestemmingsplan	4
1.6	Leeswijzer	5
2	Gebieds- en projectbeschrijving	6
2.1	Beschrijving projectgebied	6
2.2	Cultuurhistorische / Landschappelijke beschrijving	6
2.3	Projectbeschrijving	7
3	Beleidskader	9
3.1	Rijksbeleid	9
3.2	Provinciaal beleid	11
3.3	Gemeentelijk beleid	14
4	Ruimtelijke beoordeling	16
4.1	Ruimtelijke relaties tussen het zonnepark en de plek/de ondergrond/het landschap	16
4.2	Landschappelijke inpassing	18
4.3	Effecten van omringende ruimtelijke functies op het beoogde nieuwe zonnepark	20
4.4	Effecten van het beoogde nieuwe zonnepark op omringende ruimtelijke functies	20
5	Omgevingsaspecten	22
5.1	Milieuzonering	22
5.2	Geluid	22
5.3	Water	23
5.4	Bodem	23
5.5	Archeologie en cultuurhistorie	23
5.6	Ecologie	25
5.6.1	Wet natuurbescherming	25
5.6.2	Beschermde soorten	26
5.7	Externe veiligheid	27
5.8	Luchtkwaliteit	27
5.9	Reflectie en duisternis	28
5.10	Planologisch relevante leidingen	28

5.11	Milieueffectrapportage	28
6	Procedure en uitvoerbaarheid	30
6.1	Procedure	30
6.2	Overleg met de omgeving	30
6.3	Economische uitvoerbaarheid	31
7	Conclusies	32

Bijlagen

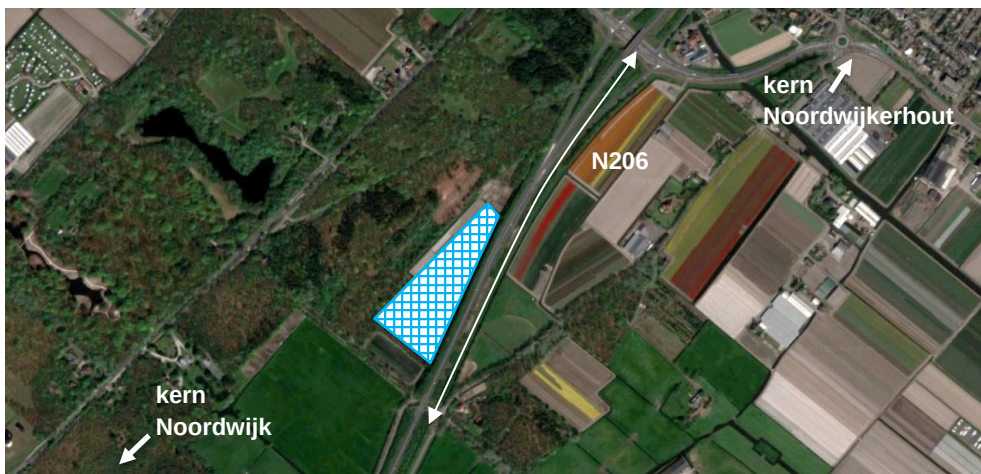
1. Natuurtoets
2. Landschappelijke inpassing

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

GroenLeven is voornemens een zonnepark aan te leggen op een onbebouwd perceel langs de Provincialeweg N206, ten zuiden van de bebouwde kom van de kern Noordwijkerhout. Dit perceel heeft een oppervlakte van ruim 2,3 ha en biedt ruimte voor zonnepanelen met een gezamenlijk vermogen van circa 2 MWp. Anders gezegd, met de hoeveelheid opgewekte stroom kunnen meer dan 700 huishoudens van elektriciteit worden voorzien.

Figuur 1: situering zonnepark (bron: Google Maps)

De oprichting van het zonnepark is binnen de regels van het huidige bestemmingsplan niet toegestaan. Het perceel is op dit moment “Agrarisch - Grondgebonden veehouderij - Waardevolle graslanden” bestemd, en dat blijft ook zo. Om die reden moet nu een procedure worden gevolgd in het kader van de aanvraag van een ‘omgevingsvergunning planologisch strijdig gebruik’. Daarvoor moet een goede ruimtelijke onderbouwing worden opgesteld, waarin wordt gemotiveerd waarom afwijking van de bestemming verantwoord is en of het project voldoet aan de te stellen milieueisen. Het voorliggende document bevat die goede ruimtelijke onderbouwing.

1.2 Nut en noodzaak

De uitstoot van broeikasgassen als gevolg van de energiebehoefte kan worden beperkt door energiebesparing en door grootschalige inzet van duurzame energiebronnen. Een dergelijke omschakeling in de Nederlandse elektriciteitsvoorziening betekent een forse inspanning. Nederland heeft voor wat betreft de doelstelling op het gebied van duurzame energie aansluiting gezocht bij de taakstelling die in Europees verband is geformuleerd. Deze EU-taakstelling voor duurzame energie bedraagt voor Nederland 14% van het energiegebruik in 2020.

De Nederlandse regering heeft met het Nationaal Energieakkoord die Europese taakstelling voor Nederland verhoogd naar 16% in het jaar 2023. In 2023 moet dus 16% van het totale jaarlijkse energieverbruik afkomstig zijn uit duurzame energiebronnen. Voor de overheid is zonne-energie, naast andere vormen van duurzame energie, een van de bronnen van duurzame energie die benut moet worden om aan die doelstelling te kunnen voldoen.

Zonne-energie zal een belangrijk aandeel gaan leveren in de toekomstige duurzame energievoorziening. Zonne-energie is degelijk en betrouwbaar, flexibel te ontwikkelen en kan dicht bij de gebruiker worden gerealiseerd. Maar zonne-energie vraagt ook om ruimte. Deels kan die ruimte gevonden worden door bestaande bouwwerken te benutten en door extra functies aan een ruimte toe te voegen. Een goed voorbeeld hiervan is een parkeerterrein met zonnecarports. Maar dan nog is er veel extra ruimte nodig. Voor de komende 10 jaar wordt de behoefte op zonne-energie ingeschat op 14 gigawatt (getallen gebaseerd op de Nationale Energieverkenning 2016). Wanneer daarvan een derde op daken van woningen en bedrijfspanden wordt gerealiseerd, blijft er nog steeds circa 10 gigawatt over die op land zal moeten worden opgesteld. Dit komt overeen met circa 10.000 hectare landgebruik ten behoeve van zonnepanelen.

Daarom is het noodzakelijk om ook (agrarische) locaties in het landelijk gebied (mede) te gebruiken voor de opwekking van zonne-energie.

1.3 Locatie

Het projectgebied ligt tussen Noordwijkerhout en Noordwijk, ten zuidwesten van de aansluiting van de N443 ('s Gravenlandweg) op de N206 (Provincialeweg). Het betreft een aantal agrarische percelen. De ligging van het projectgebied is aangegeven in figuur 2.

Figuur 2. Globale situering projectlocatie (rood) in de omgeving (bron: Google Maps)

Figuur 3. Begrenzing van de projectlocatie

Figuur 4. Impressie van de locatie (bron: Royal HaskoningDHV)

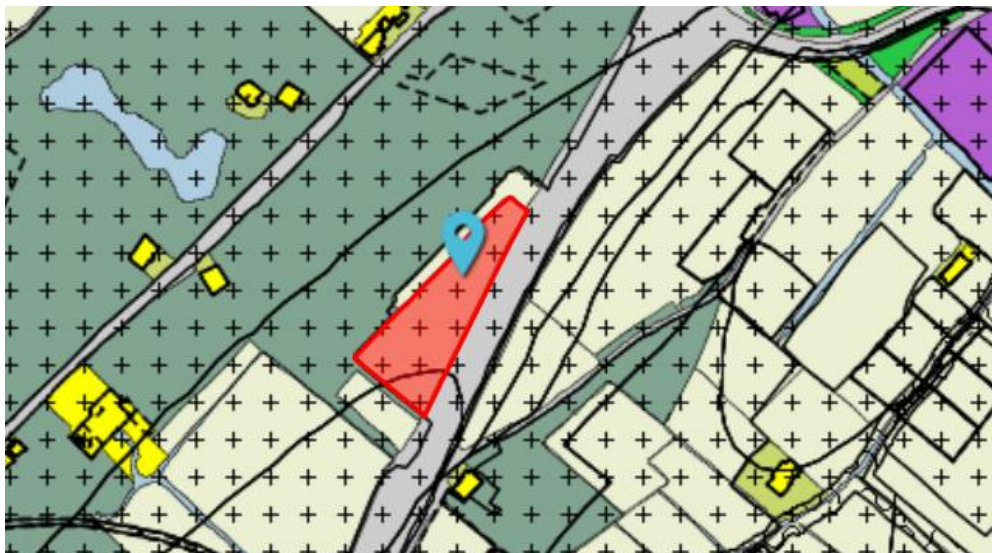

1.4 Planologische regeling

Ter plaatse van het projectgebied zijn de gronden volgens het bestemmingsplan Buitengebied 2015 van de voormalige gemeente Noordwijkerhout (vastgesteld op 30 juni 2016) bestemd als "Agrarisch - Grondgebonden veehouderij - Waardevolle graslanden". Deze bestemming staat de aanleg van een zonnepark niet toe.

Verder is van belang dat de voornoemde gronden mede zijn bestemd voor de bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. Het grootste deel van het projectgebied valt onder een zone met de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2. Het meest zuidelijke puntje van het projectgebied valt onder de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1. Tussen beide dubbelbestemmingen zitten kleine verschillen in het niveau van bescherming c.q. onderzoeks- en vergunningsverplichtingen.

Het projectgebied grenst aan de oostzijde aan de bestemming Verkeer (het tracé van de N206) en aan de noordwestzijde aan de bestemming "Agrarisch - Bollenteelt - Bollenzone 2. Aan de zuidwestzijde grenst het projectgebied aan de bestemming Natuur (Nieuw Leeuwenhorst).

Figuur 5. Fragment verbeelding vigerend bestemmingsplan (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

1.5 Afwijking van het bestemmingsplan

Om het voorgenomen zonnepark te realiseren is het onder andere nodig om bouwwerken te plaatsen op gronden. Zoals aangegeven hebben deze gronden volgens het vigerend bestemmingsplan de bestemming "Agrarisch - Grondgebonden veehouderij - Waardevolle graslanden" en "Waarde-Archeologie 2". Voor de gevallen, waarbij buitenplannen afwijken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 1° of 2° Wabo niet mogelijk is, biedt artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3° Wabo de mogelijkheid om van het bestemmingsplan af te wijken met een omgevingsvergunning. Daarvoor mag een project niet in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening en moet het afwijkingsbesluit worden voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing. Het voorliggende document bevat deze ruimtelijke onderbouwing. Hierin wordt ingegaan op alle planologische aspecten die voor dit project relevant zijn. Daarbij wordt aangetoond dat het project niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en tevens dat het project uitvoerbaar is.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk twee geeft de beschrijving van de bestaande situatie en het project weer. Het derde hoofdstuk gaat in op het van toepassing zijnde beleidskader. Hoofdstuk vier behandelt de ruimtelijke aspecten en hoofdstuk vijf de omgevingsaspecten. Hoofdstuk zes gaat in op de procedurele aspecten en de economische uitvoerbaarheid. Het zevende en laatste hoofdstuk geeft de conclusies van de onderbouwing weer.

2 Gebieds- en projectbeschrijving

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied bestaat uit een agrarisch perceel (grasland). Het betreft een totale oppervlakte van ruim 2.3 ha. De gronden grenzen aan de N206. Ten westen van het projectgebied ligt Nieuw Leeuwenhorst dat onderdeel uitmaakt van het Nationaal Park Hollandse Duinen. Het park is in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap. Hieronder zijn enkele foto's van het projectgebied opgenomen.

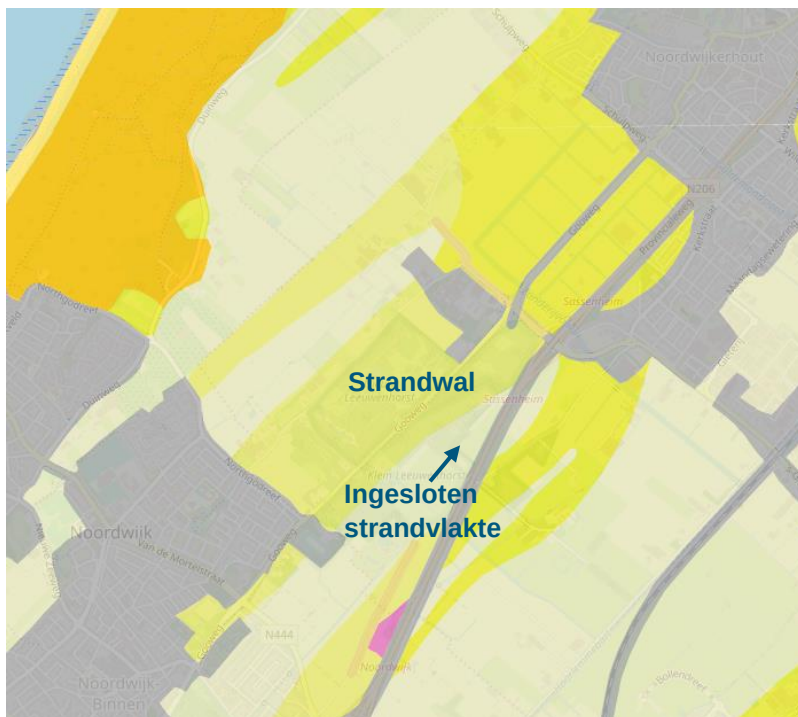

Figuur 6, 7, 8 en 9. Korte impressie van het plangebied. Van linksboven naar rechtsonder: Tweemaal het plangebied gezien in zuidoostelijke richting, het plangebied gezien in noordoostelijke richting met twee bomen binnen de plangebiedsgrenzen en het plangebied gezien in noordelijke richting. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2018.

2.2 Cultuurhistorische / Landschappelijke beschrijving

Het projectgebied ligt in de landgoederenzone ten zuidwesten van Noordwijkerhout in de Duin- en bollenstreek. De ondergrond van Nederlandse kustlandschap is hier opgebouwd uit een opeenvolging van strandwallen en strandvlaktes parallel aan de jonge duinen. De strandwallen zijn vanwege hun hogere ligging altijd aantrekkelijk geweest voor bewoning. Landgoed Klein Leeuwenhorst ligt ook op een strandwal. Het plangebied ligt echter in een (door strandwallen) ingesloten strandvlakte. Dit verschil in ondergrond komt tot uiting in de structuur van het landgoed. Huis, tuin en bossen liggen op de strandwal. Het gedeelte van het landgoed in de strandvlakte wordt als bollenland of weiland gebruikt. Op de strandwal bepalen lanen en paden de structuur van het landgoed. Op de strandvlakte worden kavels gescheiden met sloten.

Figuur 10: Geomorfologische kaart van Nederland. Bron: ©Alterra

Het plangebied ligt wat verscholen in de oostelijke flank van het landgoed. Er lopen geen paden langs het gebied en de beplanting langs de N206 onttrekt het gebied aan het zicht van het verkeer. Alleen vanaf de bollengrond ten noorden van het terrein is er direct zicht op het terrein.

Rond 1900 worden de weiden op de ingesloten strandvlakte in drie grotere eenheden verdeeld door laanbeplanting in de landgoederenzone (o.a. de Leeuwenhorsterlaan). In de jaren vijftig wordt in het gebied ten noorden van de planlocatie bos gekapt ten behoeve van bollengrond en wordt het gebied van de Noordwijkerhoutsche Geest een grootschaliger en opener landschap. In de jaren zeventig wordt die ontwikkeling weer omgekeerd. Na de aanleg van de verhoogde N206 krijgt het plangebied weer een zeer besloten karakter. Het terrein volgt de grote lijnen van het landschap. Het ligt in de lengte parallel aan de grens van de strandwal en volgt net als de N206 de oriëntatie van de strandwallen en strandvlaktes. De watergang langs de N206 is de afvoer van het gebied. De lokale structuur ligt daar dwars op en volgt de gradiënt van strandwal naar strandvlakte (hoog-droog naar laag-natter). Dit komt tot uiting in de kavelrichting en de doodlopende sloten. Het reliëf is niet indrukwekkend, maar is er wel. Het plangebied bestaat uit een drietal kavels, waarvan kavelstructuur doorloopt in de kavels ten oosten van de N206.

2.3 Projectbeschrijving

Met het initiatief van de eigenaar van het landgoed Klein Leeuwenhorst beoogt men een nieuwe planologische functie aan het projectgebied toe te kennen, namelijk de functie van zonnepark, met de daarbij behorende inrichting. Het deel van het perceel (met de kadastrale naam NWK04-D-2162) waarop het zonnepark is beoogd, is in de huidige situatie onbebouwd en bestemd als 'Agrarisch – grondgebonden veehouderij – waardevolle graslanden'. Met een oppervlakte van 2,3 ha is er ruimte

voor een zonnepark met een vermogen van circa 2 MWp¹. Anders gezegd, met de hoeveelheid opgewekte stroom kunnen circa 700 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. Dat is ongeveer 3,5% van de huishoudens in de (‘nieuwe’) gemeente Noordwijk.

De eigenaar van het landgoed bereidt een projectplan voor waarin het plan voor meervoudig ruimtegebruik is beschreven. Het voornemen is om verschillende lokale partijen als het Zuid-Holland Landschap, natuur- en milieuorganisatie in de Duin- en Bollenstreek en een vooraanstaand wetenschappelijk instituut aan het projectplan te verbinden. Monitoring wat het effect is van het zonnepark op de bodemkwaliteit en het grasland is hierbij een belangrijk aspect.

De opzet is om bezoekers aan terreinen van het Zuid-Holland Landschap en leerlingen van scholen uit de omgeving in excursievorm toegang te verlenen tot het zonnepark en hier voorlichting te geven over het doel en de opzet van het park.

Opstelling zonnepanelen

Voor de opstelling is uitgegaan van oriëntatie van de panelen richting het zuidzuidwesten, daarmee wordt een bijna optimale opbrengst per paneel behaald (Milieucentraal.nl²). Deze opstelling is effectief qua opbrengst. Daarnaast past deze opstelling in de kavelinrichting. De panelen worden onder een hoek van 15 graden geplaatst. Het zonnepark bestaat uit schansen van 6x2 panelen ‘portrait’. De schansen hebben een maximale hoogte van 1,95 m. In het park worden ook twee trafo’s opgenomen. Ca. 2,5 m hoog en in een neutrale groen- of grijsint.

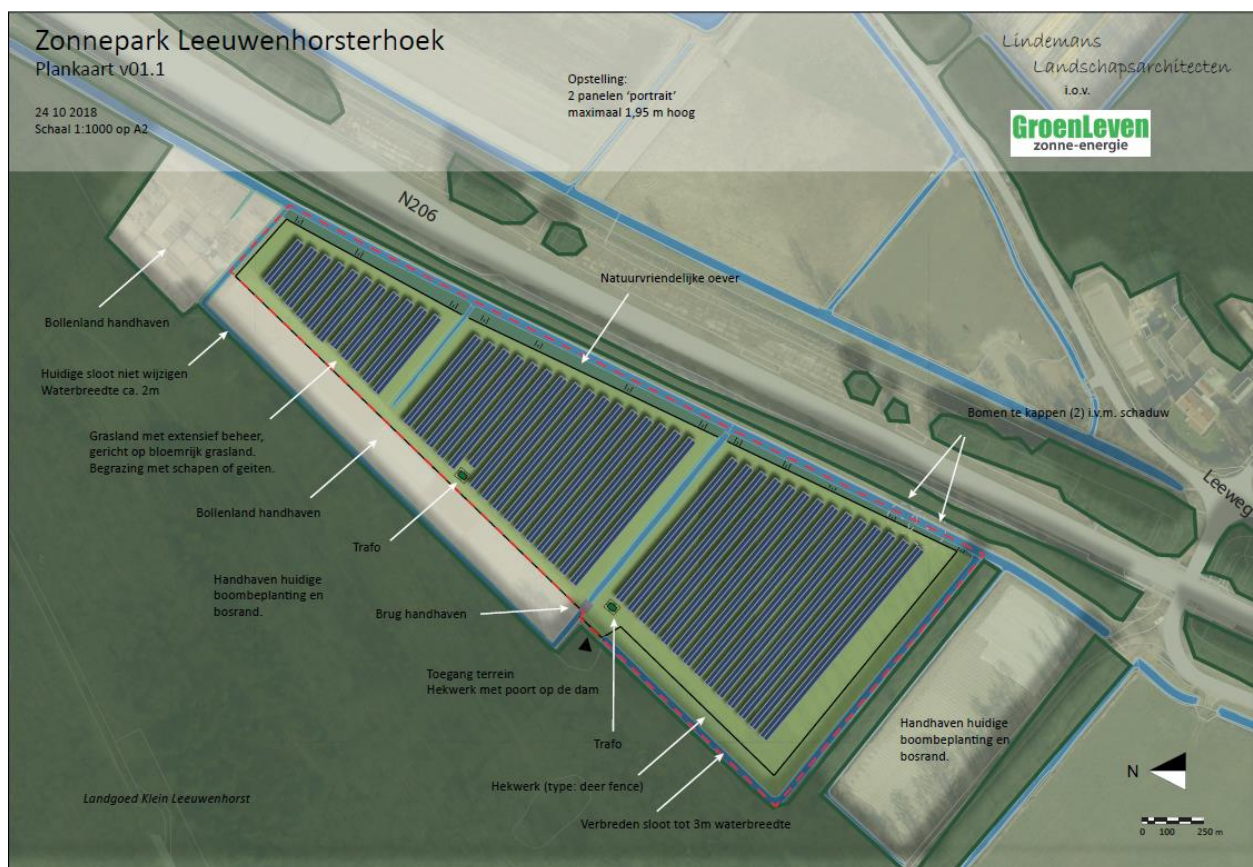
In figuur 11 is de voorlopige ontwerpkaart opgenomen die een goede indruk geeft van de inrichting van het zonnepark.

---

¹ De meeteenheid MW staat voor MegaWatt, dit zet iets over het vermogen aan energieproductie. Eén MW staat gelijk aan één miljoen Watt. Met andere woorden, het zonnepark heeft de capaciteit om 800 wasdrogers (van 2.500 Watt) tegelijkertijd van energie te voorzien.

² <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/zonnepanelen/zonnepanelen-kopen/kunnen-zonnepanelen-op-mijn-dak/>

Figuur 11. Voorlopige plankaart zonnepark Leeuwenhorster Hoek

3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De rol van de rijksoverheid in het ruimtelijke beleid voor nationale elektriciteitsvoorziening is gelegen in het zorgen voor voldoende ruimte voor een adequate infrastructuur. Energiezekerheid is een belangrijk economisch goed. De verdere integratie van de Europese energiemarkt maakt dat er een steeds groter beroep op internationale verbindingen wordt gedaan en hoogspanningsverbindingen mogelijk om uitbreiding vragen. Het Rijk wijst daarbij de tracés van hoogspanningsverbindingen (vanaf 220 kV) en locaties voor de opwekking van elektriciteit (vanaf 500 MW) aan en zorgt voor de inpassing hiervan. Het project valt hier niet onder, aangezien circa 2 MWp zal worden opgewekt.

Het Rijk zet in op een transitie naar een duurzame, hernieuwbare energievoorziening en het geschikt maken van de elektriciteitsinfrastructuur op de langere termijn voor meer decentrale opwekking van elektriciteit.

In de Structuurvisie wordt aangegeven dat het aandeel van duurzame energiebronnen als wind, zon, biomassa en bodemenergie in de totale energievoorziening omhoog moet. De ambitie is dat Nederland in 2040 een robuust internationaal energienetwerk kent en dat de energietransitie ver gevorderd is.

Het is primair de taak van provincies en gemeenten om voldoende ruimte te bieden voor duurzame energievoorziening (zoals zonne-energie en biomassa). Het ruimtelijk rijksbeleid voor (duurzame) energie richt zich op grootschalige windenergie op land en op zee, gelet op de grote invloed op de omgeving en de omvang van deze opgave. Voor andere energiefuncties zoals zonneparken bestaat geen expliciet ruimtelijk, materieel rijksbeleid. Wel roept het Rijk de regionale overheden op om ruimte te geven aan duurzame energie. Daarnaast heeft het Rijk een belangrijke rol door ontwikkelingen te faciliteren en door het aanpassen van wet- en regelgeving en het delen en ontwikkelen van kennis.

Elektriciteitswet 1998

Op 1 juli 2018 is de wijziging van de Elektriciteitswet 1998 in werking getreden. Met de wetswijziging wordt beoogd bestaande belemmeringen voor de energietransitie weg te nemen en hiermee de Elektriciteitswet 1998 toekomstbestendig te maken. Door nu reeds deze aanpassingen te doen, wordt de energietransitie in afwachting van de uitkomsten en implementatie van de energiedialoog en de energieagenda niet onnodig vertraagd. De aanpassingen zien met name op de netten die essentieel zijn om de energietransitie verder te ondersteunen.

Op grond van artikel 9b van de Elektriciteitswet 1998 is voor duurzame energieprojecten groter dan 50 MW de Rijkscoördinatieregeling van toepassing. Deze projecten op het gebied van energie-infrastructuur worden aangemerkt als 'van nationaal belang' en worden in beginsel gecoördineerd door de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Een uitzondering hierop is wanneer het project lokaal kan worden begeleid. De minister kan dan de voorbereiding laten aan het lokale bestuur. Het voorliggende project heeft een productiecapaciteit van circa 2 MWp. Daarmee is in beginsel de Rijkscoördinatieregeling niet van toepassing.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De borging van de uitspraken uit de SVIR heeft in juridische zin plaatsgevonden in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het Barro zijn de verschillende nationale belangen vastgelegd die doorwerking moeten krijgen bij lagere overheden. Het gaat om de volgende nationale belangen: rijksvaarwegen, project Mainportontwikkeling Rotterdam, kustfundament, grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, defensie, Ecologische Hoofdstructuur, erfgoederen van universele waarden, hoofdwegen en hoofdspoorwegen, hoogspanningsnet en grootschalige (>500MW) elektriciteitsproductie, buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, primaire waterkeringen buiten het kustfundament en het IJsselmeer-gebied.

Het beoogde project heeft geen betrekking op de voornoemde rijksbelangen. Het project is daarmee in overeenstemming met het rijksbeleid, zoals opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening.

Ladder voor duurzame verstedelijking

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is de ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. Deze ladder is per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening opgenomen. Op 1 juli 2017 is het Besluit ruimtelijke ordening gewijzigd, waarbij een nieuwe vereenvoudigde Laddersystematiek geldt. Daarin staat dat pas als herstructurering of transformatie van bestaand stedelijk gebied onvoldoende ruimte biedt om aan de ruimtevraag van het plan te voldoen, er sprake kan zijn van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het begrip "stedelijke ontwikkeling" is daarbij als volgt gedefinieerd: "ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."

Afweging

Een zonnepark betreft geen stedelijke functie in de zin van de ladder voor duurzame verstedelijking, zoals hiervoor genoemd. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 februari 2015 (201400570/1/R6) bevestigt dat functies die niet onder begripsbepaling zijn genoemd en ook niet in de handreiking zijn genoemd, niet als stedelijke functies worden aangemerkt. Daarbij merkt de Afdeling op dat de strekking van de regeling gericht is op het tegengaan van leegstand. De realisatie van het zonnepark leidt niet tot leegstand elders. De ladder voor duurzame verstedelijking is derhalve niet van toepassing op voorliggend project.

Energieakkoord voor duurzame groei

In september 2013 sloten meer dan 40 organisaties het Energieakkoord voor duurzame groei. Eén van de doelen is het vergroten van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking (nu ruim 4%) naar 14% in 2020. Een verdere stijging van dit aandeel naar 16% is beoogd in 2023. Om dit te bereiken, is een tiental pijlers geformuleerd. Pijler 3 gaat over het stimuleren van decentrale duurzame energie, waaronder zonne-energie. In het Energieakkoord is aangegeven dat voor deze vorm vooral belemmeringen weggehaald moeten worden. Belemmeringen zijn onder meer (niet uitputtend) een goede ruimtelijke inpassing om belemmeringen bij vrijwaringsgebieden waar mogelijk weg te nemen, het actualiseren van bouwregelgeving aan een grotere inzet van hernieuwbare energie, het actualiseren van vergunningsprocedures gericht op snellere toepassing van innovaties en het verkorten van project doorlooptijden.

3.2 Provinciaal beleid

De Visie ruimte en mobiliteit van de provincie Zuid-Holland schetst een perspectief voor de gewenste ontwikkeling van Zuid-Holland als geheel. De Visie geeft duidelijkheid over de randvoorwaarden die de provincie stelt aan de ruimtelijke ontwikkelingen. Aan de hand van vier punt is richting gegeven aan de gewenste ontwikkeling en het handelen van de provincie:

1. beter benutten en opwaarderen van wat er is,
2. vergroten van de agglomeratiekracht,
3. verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit,
4. bevorderen van de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving.

Beter benutten en opwaarderen

De provincie Zuid-Holland is een zeer dichtbevolkt gebied, daarom is het logisch de mogelijkheden te bekijken voor inpassing van nieuwe functies tussen de bestaande functies. Deze ambitie van beter benutten en opwaarderen geldt niet alleen voor stedelijke functies maar ook voor het landelijk gebied. Door middel van inbreiding kunnen de toekomstwaarde, gebruikswaarde en belevingswaarde van de groene ruimte kunnen worden verhoogd.

Vergroten van de agglomeratiekracht

Met het vergroten van de agglomeratiekracht wordt ingezet op meer uitwisseling van informatie en het faciliteren van ontmoetingen tussen mensen. Ook het creëren van verbondenheid en economische verbondenheid sluiten hierop aan.

Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal zowel ingespeeld moeten worden met de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten als het toevoegen van ruimtelijke kwaliteiten aan de omgeving. De provincie Zuid-Holland heeft verschillende gebiedsprofielen opgesteld met een omschrijving van gebied specifieke ruimtelijke kwaliteiten.

Het stimuleren van de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving

Om de doelen van het Klimaatakkoord (Parijs) en het Nederlandse energieakkoord te kunnen halen wordt ingezet op duurzame energieproductie. Samenwerking met verschillende stakeholders is een belangrijk onderdeel, daarmee kan draagvlak worden gecreëerd. Ook kunnen reststromen van de ene partij worden gebruikt als grondstof of als energiebron voor de andere. Klimaatadaptatie helpt bij het beperken van te veel of te weinig water als gevolg van het veranderende klimaat.

De provincie Zuid-Holland stimuleert, faciliteert en ondersteunt actief het gebruik van zonne-energie als duurzame vorm van energievoorziening. Met de Nota Intensivering energiebeleid Zuid-Holland zet de provincie actief haar instrumentarium in voor de innovatieve opgave van zonne-energie.

De provincie Zuid-Holland geeft in de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) aan hoe om te gaan met zonne-energie. Voorop staat dat de provincie gebruik wil maken van zonne-energie omdat deze een groeiende bijdrage levert aan de productie van hernieuwbare energie. Daarbij heeft men een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik, zoals het benutten van daken en overige geschikte functies. Echter groeit de vraag om zonnevelden aan te leggen. Zonnevelden sluiten andere functies op dezelfde plaats nagenoeg uit. Daarmee hebben zonnevelden in beginsel een duidelijke invloed op de kwaliteit van het landschap en een beperken ze de ruimte voor voedselproductie.

In Zuid-Holland is onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed, daarom heeft de provincie een terughoudende benadering omtrent zonnevelden in open ruimte. Omdat zonnevelden een relatief nieuw fenomeen zijn, heeft de provincie experimenteerruimte geboden voor vijf pilots. De komende jaren worden de resultaten hiervan bekend en dit wordt benut bij het verder invullen van beleid. De provincie is terughoudend met het toestaan van nieuwe experimenten. Het beleid op zonnevelden is gericht op de volgende vijf principes:

1. Een goede ruimtelijke ordening, waarbij infrastructuur (energienetwerk) als leidend principe wordt gehanteerd. Wek energie op daar waar het gebruikt wordt (in of nabij de bebouwde omgeving) en waar aansluiting op het energienetwerk logisch is.

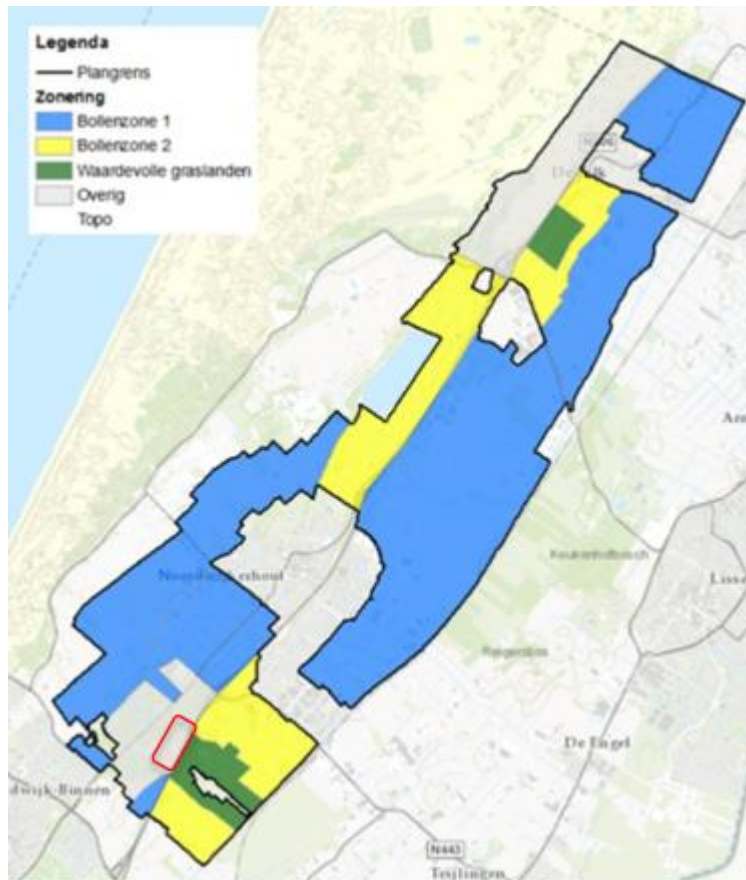
Overweging: kleine zonneparken beneden 10 ha moeten vrijwel altijd in de buurt van een aansluiting op het energienetwerk worden gesitueerd, aangezien anders de exploitatie niet of nauwelijks haalbaar is. In dit geval ligt het aansluitpunt op slechts 150m, waardoor er sprake is van een logische locatie voor wat betreft het aansluitpunt.

2. Zorgvuldig omgaan met de bestaande functies en kwaliteiten van het gebied. Bij de locatiekeuze, omvang en inrichting van een zonneveld zijn de regels voor ruimtelijke kwaliteit uit de Verordening ruimte altijd van toepassing.

Overweging: de projectlocatie betreft een relatief kleine weide, die omsloten is door bos en verkeer. De landschappelijke kwaliteiten zijn beperkt, hetgeen niet alleen blijkt uit een opname ter plaatse (zie paragraaf 4.6), maar ook uit de Kadernota bestemmingsplannen Buitengebied (zie onderstaande figuur), waarin het betreffende perceel niet is voorzien van een bijzondere waarde.

Met de realisatie van het zonnepark wordt juist ook een impuls gegeven aan het verhogen van de natuurwaarden van het gebied om hiermee meer aan te sluiten op de omgeving. Onder andere wordt een bloemrijker grasland ingezaaid die ecologisch meerwaarde geeft voor de natuur.

Figuur 12: Kaart Kadernota bestemmingsplannen Buitengebied

3. Meervoudig ruimtegebruik. Benut bestaande en nieuwe bebouwing (PV en warmtecollectoren) en overige functies die combinaties kunnen vormen met zonne-energie. Zo heeft de provincie de voorkeur voor zonnepanelen op daken en biedt zij mogelijkheden voor zonne-energie op agrarische bouwblokken, de bestemming infrastructuur, de bestemming stedelijke functie (maar waar die bestemming om diverse redenen vooralsnog niet wordt gerealiseerd), voormalige stortplaatsen, slibdepots en spaarbekkens.

Overweging: in het planontwerp is rekening gehouden met meervoudig ruimtegebruik. Naast het zonnepark blijven de percelen de agrarische functie behouden doordat ze geschikt blijven voor begrazing (door bijvoorbeeld schapen). Ook wordt de oever van de aanwezige bermsloot langs de N206 natuurvriendelijk ingericht en zal extensief maaibeheer worden toegepast op de bermen langs de overige sloten van het plangebied.

De plaatsing van zonnepanelen op daken is bij dit plan geen optie omdat de gebouwen een monumentale status hebben.

4. Bescherming van de schaarse open ruimte en landschapswaarden. Dit betekent dat de provincie terughoudend is met het toestaan van zonnevelden. In beperkte mate en onder voorwaarden worden mogelijkheden voor zonnevelden geboden in glastuinbouwgebied, in stads- en dorpsranden, in combinatie met een windpark en in het knikpuntgebied pilot Zuidplas.

Overweging: deze ruimtelijke onderbouwing strekt er mede toe te motiveren dat deze 'incidentele' locatie, gelegen tussen een landgoed en een verkeersader, planologisch geschikt is voor een (klein) zonnepark. De landschapswaarden worden zeer beperkt aangetast en

ruimschoots gecompenseerd. Het zonnepark is niet onomkeerbaar, dus op termijn kan de huidige landschappelijke situatie weer terugkeren zoals deze nu is.

Verder draagt de realisatie van het zonnepark bij aan het in stand houden van het landgoed. De inkomsten van het park dragen bij aan een gezonde exploitatie en zorgen hiermee voor continuïteit. Hiermee wordt versnippering van het landgoed voorkomen (door mogelijke verkoop van gronden).

5. Experimenteerruimte voor zonnevelden. Dit wordt alleen geboden aan zonnevelden:
  - a. Met nieuwe innoverende technieken die meervoudig ruimtegebruik tot doel hebben;
  - b. Met een innovatieve opslag van energie.

Overweging: Wageningen Universiteit en Research (WUR) heeft interesse om haar medewerking te verlenen aan een onderzoekspilot naar de verhoging van natuurwaarden op en rond het zonnepark. Zij heeft expertise en ervaring met onderzoek naar natuurinclusieve duurzame energieopwekking.

Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat de realisering van het zonnepark binnen het projectgebied grotendeels past binnen de provinciale doelstellingen om gebruik van zonne-energie als duurzame vorm van energievoorziening te stimuleren, faciliteren en ondersteunen.

3.3 Gemeentelijk beleid

De gemeente Noordwijk heeft samen met dertien andere Holland Rijnland - gemeenten, de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland en de Omgevingsdienst West-Holland het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 gesloten. Hierin werken deze partijen samen een regionaal uitvoeringsprogramma dat de energietransitie op regionaal niveau in Holland Rijnland moet versnellen. De partijen hebben een gemeenschappelijke ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn.

De dertien aangesloten gemeenten voeren lokaal al diverse projecten uit. Voor veel van die projecten ligt de kracht in de lokale aanpak. Voor een aantal ontwikkelingen is echter een regionale aanpak noodzakelijk of efficiënter. De inpassing van energieopwekking in het landschap vraagt om een regionale visie. Alleen dan kan het landschap mooi en open behouden blijven. De energievoorziening voor zowel elektriciteit als warmte zal, in tegenstelling tot nu, lokaal worden en dat heeft consequenties voor bijvoorbeeld ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit. De opwekking van duurzame energie vraagt meer ruimte voor onder andere zonnevelden.

Binnen het energieakkoord zien de gemeenten een grote potentie voor zonnevelden, maar ook een groot effect op het landschap. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van belangen en een goede ruimtelijke inpassing. Zij hebben hiertoe een Ruimtelijk en sociaal economisch kader opgesteld dat in de stuurgroep HR Energieakkoord is besproken. Het voornemen is om dit als richtinggevend kader te gaan hanteren.

Overweging en conclusie

Het project levert een bijdrage aan het behalen van de regionale ambitie van energieneutraliteit. In die zin is het project in overeenstemming met het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025. Elders in deze ruimtelijke onderbouwing (onder andere in hoofdstuk 2 en paragraaf 3.2 wordt uitgebreid

ingegaan op de gevraagde zorgvuldige landschappelijke inpassing, met als conclusie dat het project uit landschappelijk oogpunt aanvaardbaar is.

In het project is aangesloten bij de reactie van de gemeente op het principeverzoek die voor het project is gedaan³. Hierin is aangegeven dat bij de nadere uitwerking rekening te houden met meervoudig ruimtegebruik, natuurwaarden, bodemkwaliteit, en zoveel mogelijk educatieve en wetenschappelijke waarde. De eigenaar van het landgoed bereidt een projectplan voor waarin het plan voor meervoudig ruimtegebruik is beschreven. Het voornemen is om verschillende lokale partijen als het Zuid-Holland Landschap, natuur- en milieuorganisatie in de Duin- en Bollenstreek en een vooraanstaand wetenschappelijk instituut aan het projectplan te verbinden.

Meervoudig ruimtegebruik: naast het zonnepark zal de agrarisch bestemming op de percelen gehandhaafd blijven. Ook geeft het project de mogelijkheid een impuls te geven aan de natuurwaarden.

Natuurwaarde en wetenschappelijke waarde: binnen de planuitwerking worden de oevers van de bermsloot langs de N206 natuurvriendelijk ingericht en worden de percelen zelf bloemrijker ingezaaid waarmee de percelen een hoger natuurwaarde krijgen. Ook het beheer van de percelen zal extensiever worden en ruimte geven aan begrazing (zie foto's 3.1 en 3.2). Monitoring wat het effect is van het zonnepark op de bodemkwaliteit en het grasland is hierbij een belangrijk aspect.

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) heeft haar medewerking verleend om mee te denken in de te ontwikkelen natuur. De WUR heeft positief gereageerd op het uitvoeren van onderzoek naar het verhogen van de natuurwaarden.

Educatie: met de natuurorganisatie het Zuid-Hollands Landschap heeft uitwisseling van informatie over de bezoekersstromen aan het landgoed en onderhoud van het naastliggende bossen plaatsgevonden. De mogelijk educatieve meerwaarde die het park kan leveren aan de beleving van de omgeving zijn met de organisatie verkend.

De opzet is om bezoekers aan terreinen van het Zuid-Holland Landschap en leerlingen van scholen uit de omgeving in excursievorm toegang te verlenen tot het zonnepark en hier voorlichting te geven over het doel en de opzet van het park.

Foto 3.1 en 3.2: zonnepark met begrazing door schapen en bloemrijk grasland

³ Brief gemeente Noordwijkerhout, besluit principeverzoek zonnestroomproject Leeuwenhorster Hoek, met kenmerk Z-18-47237 d.d. 3 juli 2018

4 Ruimtelijke beoordeling

In dit hoofdstuk wordt het zonneparkproject op landgoed Klein Leeuwenhorst in zijn ruimtelijke context geplaatst. De volgende drie typen ruimtelijke relaties rond het – eenmaal gerealiseerde – zonneparkproject worden hierbij geanalyseerd:

- I. de ruimtelijke relaties tussen het zonnepark en de plek / de ondergrond / het landschap;
- II. de – inwaartse – ruimtelijke effecten die van de omliggende ruimtelijke functies uitgaan op het zonnepark;
- III. de – uitwaartse – ruimtelijke effecten die van het zonnepark uitgaan op de omliggende ruimtelijke functies

4.1 Ruimtelijke relaties tussen het zonnepark en de plek/de ondergrond/het landschap

In de onderstaande paragrafen wordt het beoogde zonnepark geanalyseerd op verschillende ruimtelijke relaties, bestaande uit de volgende aspecten:

- a. Locatiekeuze;
- b. Afstemming van de ruimtelijke opzet van het zonnepark op relevante omgevings- en/of projectkarakteristieken;
- c. Afstemming van de ruimtelijke opzet van het zonnepark op karakteristieken en de ruimtelijke functies van het landgoed Klein Leeuwenhorst;
- d. Subdoelstellingen (op ruimtelijk vlak) van het zonneparkproject;

a) Locatiekeuze

Er is momenteel veel behoefte aan zonneparken, verspreid over heel Nederland. De geschikte percelen liggen echter niet voor het oprapen. In de gemeente Noordwijk is het onderhavig perceel aangeboden én geschikt bevonden voor de aanleg van een zonnepark, daarbij is gekeken naar de business case enerzijds en de ruimtelijke aspecten anderzijds (zie deze ruimtelijke onderbouwing).

b) Afstemming van de ruimtelijke opzet van het zonnepark op relevante omgevings- en/of projectkarakteristieken

De ruimtelijke opzet van het zonnepark is afgestemd op de bestaande kenmerken van het gebied. Niet alleen worden de bestaande sloten behouden, maar ook de agrarische functie blijft behouden door vee (schapen of kippen) het gebied te laten beweiden. Het zonnepark betreft een tijdelijke functie (vergunningaanvraag voor 36 jaar) en is functioneel in de zin dat het bijdraagt aan de nationale, provinciale en gemeentelijke duurzame energievoorziening. Daarmee past het binnen de Visie ruimte en mobiliteit (2018); *“Ruimtelijke ontwikkelingen moeten niet alleen functioneel zijn, maar ook duurzaam houdbaar of bewust tijdelijk.”*

Figuur 13: Kwaliteitskaart Zuid-Holland, met rood is de locatie van het zonnepark gearceerd. Bron: Provincie Zuid-Holland.

Het projectgebied behoort niet tot een gebied met specifieke kwaliteiten (zie figuur 13), verder grenst het projectgebied voor het merendeel aan 'historisch landgoed'. De beplanting aan de bosrand en de singel langs de N206 blijven behouden, mede hierdoor veranderen de bestaande kwaliteiten nauwelijks en wordt een nieuwe landschappelijke kwaliteit toegevoegd.

De conclusie:

Er is sprake van een goede match tussen de ruimtelijke opzet van het zonnepark en relevante omgevings- en projectkarakteristieken.

c) Afstemming van de ruimtelijke opzet van het zonnepark op karakteristieken en de ruimtelijke functies van het landgoed Klein Leeuwenhorst

Het landgoederenlandschap bestaat uit een afwisselend patroon van historische buitenplaatsen, landgoederen, bossen en open ruimtes met deels een agrarische functie. Deze gebieden hebben een hoge recreatieve en cultuurhistorische waarde. De eigenaar van Landgoed Klein Leeuwenhorst heeft het bos op het landgoed opengesteld voor wandelaars. Er wordt veel gebruik gemaakt van het bos door wandelaars die hun hond willen uitlaten of een ommetje willen maken. Het zonnepark kan een extra recreatieve waarde toevoegen voor deze wandelaars omdat het wandelpad langs het zonnepark voert. Het voornemen bestaat om bij het hek een informatiebord te hangen met informatie over het zonnepark. Het zonnepark kan daarmee ook een educatief doeleinde vervullen. Scholen uit de buurt kunnen bijvoorbeeld een uitje organiseren waarbij een bezoek wordt gebracht aan het zonnepark. Het

multifunctionele ruimtegebruik van het projectgebied kan als een voorbeeld voor andere zonneparken dienen.

Het zonneparkproject heeft niet of nauwelijks impact op de functies van het landgoed. Het voornemen is om onder de zonnepanelen schapen te laten grazen. In het verleden is er vaker sprake geweest van extensief agrarisch gebruik. Er gaan dan ook geen negatieve effecten uit op het landgoed. Er worden niettemin duidelijke afspraken gemaakt over het houden van dieren in combinatie met energieproductie. Het onderhoud zal via een beheer en onderhoudscontract voor een langere periode geregeld worden. Omdat het landgoed zelf een rijksmonument is, kan deze niet verduurzamen door middel van zonnepanelen op het dak. Het pand gebruikt veel energie doordat er nauwelijks isolerende maatregelen mogen worden getroffen. De aanleg van het zonnepark is dé manier om toch een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van Nederland. Met de aanleg van het zonnepark wordt door het landgoed echter wel een belangrijk stap gezet in de verduurzaming van het landgoed zelf en haar omgeving.

Qua parkeren worden er geen aanvullende plaatsen gecreëerd ten opzichte van de huidige situatie. Het landgoed wordt nu reeds gebruikt als wandelgebied en tot op heden zijn er geen problemen geconstateerd. De verwachting is dat het aantal bezoekers niet sterk zal toenemen als gevolg van de realisatie van het zonnepark. Voor de incidentele keer dat een schoolklas een bezoek wil brengen aan het zonnepark zal per geval bekeken worden hoe dit verkeerstechnisch in goede banen geleid kan worden. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een bezoek op de fiets.

De conclusie:

Er is sprake van een goede match tussen de ruimtelijke opzet van het zonnepark en de karakteristieken en de ruimtelijke functies van het landgoed Klein Leeuwenhorst.

d) Subdoelstellingen (op ruimtelijk vlak) van het zonneparkproject

Het primaire doel van het zonneparkproject is het opwekken van duurzame elektriciteit, deze groene energie zal via het elektriciteitsnetwerk ook beschikbaar komen voor het landgoed. Dit project levert daarmee een bijdrage aan de nationale, provinciale en gemeentelijke doelstellingen. Door het mogelijk maken van begrazing onder de zonnepanelen krijgt het projectgebied een meervoudige gebruiksfunctie. Het creëren van natuurvriendelijke oevers draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit, verder worden de menselijke activiteiten beperkt waardoor de natuur meer haar gang kan gaan, wat ook de biodiversiteit ten goede komt (zie ook paragraaf 5.6). Om de bodemkwaliteit in stand te houden wordt gebruik gemaakt van de materialen die inert zijn en geen uitspoeling naar de bodem veroorzaken, zie paragraaf 5.4 verdere toelichting.

4.2 Landschappelijke inpassing

Voor het zonnepark is een landschappelijk inpassingsplan opgesteld en opgenomen in bijlage 2. Hieronder is een beknopte samenvatting van het plan gegeven.

De plankaart (figuur 11) geeft een goede indicatie van de lay-out van de zonnepanelen binnen het plangebied. In het definitieve ontwerp kunnen wijzigingen plaatsvinden vanwege optimalisatie en/of detailuitwerking.

Een belangrijk uitgangspunt voor het zonnepark is het creëren van multifunctioneel gebruik. In de eerste plaats gebeurt dat door de agrarische functie te behouden en het terrein met schapen of kippen te beweiden. Daarnaast wordt er langs de bermsloot van de N206 een natuurvriendelijke oever aangelegd. De oevers langs de kleinere dwarsloten worden door een extensief maaibeheer ecologisch interessanter.

De hoge beplanting aan de zuid- en zuidwestzijde geeft dat problemen vanwege beschaduwing. De beplanting in de singel en bosrand blijft behouden. Dat is onderdeel van de structuur van het landgoed. De opstelling zonnepanelen houdt daarom afstand tot deze bomen. Langs de bermsloot van de N206 staan in de zuidoosthoek van het terrein twee bomen (een eik en een wilde kers). De twee bomen worden gekapt in verband met schaduwwerking richting de zonnepanelen. Op deze plek kan de natuurvriendelijke oever dan ook doorlopen. Gezien de plaats in relatie tot de omgeving (nabij N206), worden de bomen niet als waardevol aangemerkt. Compensatie door middel van herplant elders kan plaatsvinden.

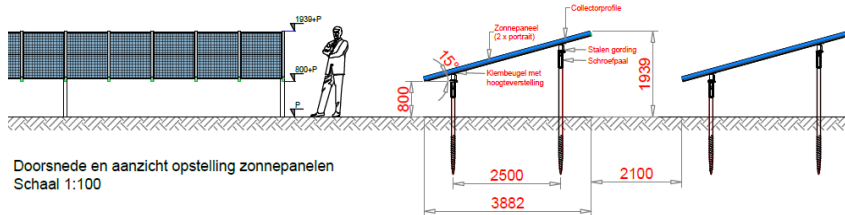
De landschappelijke inpassing van dit park bestaat meer uit het handhaven en aanpassen (of verwijderen) van elementen uit het landschap, dan het toevoegen van nieuwe elementen (schermen beplanting of wallen in de randen). Het kader van bos en wegbeplanting is zodanig ´stevig´ dat nieuwe elementen snel ´gerommel in de marge´ worden. Daarom is ook gekozen voor een eenduidige natuurvriendelijke oever aan een zijde en de overige ruimte buiten de panelen extensief beheerd weiland te laten. Uitgangspunt is zo min mogelijk in de bodem te wijzigen en het maaiveld en de sloten te handhaven. Het terrein moet aan het einde van de exploitatie van het park weer in de huidige staat worden teruggebracht.

Een zonnepark is niet toegankelijk om ongelukken, vandalisme en diefstal te voorkomen. Hierbij hebben sloten de voorkeur boven hekwerken. De sloot aan de zuid- en zuidwestzijde van het terrein wordt tot 3m¹ verbreed om een serieuze hindernis te vormen. Als het bestaande hekwerk op de dam niet aan veiligheidseisen van de ontwikkelaar of verzekeraar voldoet wordt het vervangen door een 2m1 hekwerk in een neutrale kleurstelling (zie foto 2.1. als voorbeeld).

Foto 2.1: toe te passen hekwerk in verband met voorwaarden verzekering

Het terrein moet aan het einde van de exploitatie van het park weer in de huidige staat worden teruggebracht. De zonnepanelen worden geplaatst op een stelling (zie figuur 14), waarbij alleen de 'poten' van de stelling in de bodem worden bevestigd middels schroefpalen (zie foto). Door deze methode wordt slechts een klein deel van ondergrond beïnvloed, wat het herstellen van de bodem naar de huidige staat bevordert.

Figuur 14: Indicatieve schets voor- en zijaanzicht van de zonnepanelen met bevestiging in de bodem.

Bij het initiëren van dit zonneparkproject heeft Groenleven B.V. contact gehad met netbeheerder Alliander. Daarbij is de afstand tot het elektriciteitsnet en de capaciteit op het net meegenomen in de business case. Deze elementen vormen geen belemmering voor de realisatie van dit zonnepark. Maatschappelijke deelname aan het zonnepark zelf is niet mogelijk. Daarentegen wordt het landgoed Klein Leeuwenhorst opengesteld voor de omgeving en wil de eigenaar het zonnepark gebruiken voor educatieve en onderzoeksdoeleinden.

Conclusie:

Er is hier sprake van een 'goede' landschappelijke inpassing.

De conclusie van de paragrafen 4.1 & 4.2 samen is dat beoogde zonnepark passend is op deze locatie, in dit landschap en de ondergrond vormt ook geen belemmering. Deze conclusie wordt verder toegelicht in de paragrafen 4.3 en 4.4.

4.3 Effecten van omringende ruimtelijke functies op het beoogde nieuwe zonnepark

De impact van andere ruimtelijke functies op het zonnepark is zeer gering. Het zonnepark wordt niet toegankelijk gemaakt voor burgers, dit is een voorwaarde voor het verzekeren van het zonneparkproject. De sloten en het hekwerk zijn voorzorgsmaatregelen die als fysieke barrière functioneren. Recreatie buiten het hekwerk vormt dan ook geen belemmering voor de realisatie van het zonnepark. De nabij gelegen N206 met een verkeersfunctie vormt geenszins een beperking voor het zonnepark, voor nadere toelichting zie hoofdstuk 5 'Omgevingsaspecten'.

4.4 Effecten van het beoogde nieuwe zonnepark op omringende ruimtelijke functies

Het beoogde zonnepark heeft een zeer gering effect op de omgeving en omliggende functies. Zoals te lezen in paragraaf 4.2 is het zonnepark passend in het landschap. Het multifunctionele ruimtegebruik van het projectgebied voor vee en energie-opwekking vereist wel een aantal gebruiksregels, deze dienen in overeenstemming met de betreffende personen te worden afgesproken. Het zonnepark vormt geen beperking voor de recreatiefunctie die de eigenaar van het landgoed ambieert. Voor overige omgevingsaspecten van het zonneparkproject op de omgeving, zie hoofdstuk 5.

Op basis van hoofdstuk 4 kan geconcludeerd worden dat het zonneparkproject passend is op deze plek, in het landschap en op deze ondergrond.

5 Omgevingsaspecten

5.1 Milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Door middel van de milieuwet- en regelgeving wordt (milieu)hinder in woongebieden zo veel mogelijk voorkomen. Bedrijven en instellingen moeten voldoen aan de eisen van een AMvB, dan wel dienen een milieuvergunning te hebben voor de exploitatie van het bedrijf, waarbij men rekening moet houden met de omliggende woonbebouwing. Noodzakelijk is om aan te tonen dat een plan buiten de invloedssfeer van bedrijvigheid in de nabije omgeving valt. Tevens zal men moeten aantonen dat het plan geen belemmering vormt voor de nabijgelegen functies. De publicatie “Bedrijven en milieuzonering” (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hanteert de richtafstandenlijst voor milieubelastende activiteiten, zowel voor bedrijven als maatschappelijke instellingen als scholen en sportvoorzieningen.

Afweging

Normaliter kan men op basis van de publicatie van de VNG nagaan of een ruimtelijke ontwikkeling op voldoende afstand ligt van bijvoorbeeld woningen en dus de eventuele hinder binnen de aanvaardbare normen blijft. Een zonnepark vormt echter geen milieuhinderlijke bedrijfsactiviteit in termen van milieuzonering. Eventuele geluidhinder zou door transformatoren kunnen ontstaan. Het betreft transformatoren die vergelijkbaar zijn aan die in woonwijken. Voor transformatorstations (een buitengewoon conservatieve benadering van de te plaatsen transformatoren) geldt een te hanteren afstand van 30 m ten opzichte van een rustige woonwijk. Binnen een straal van 30 meter rondom het zonneveld zijn echter geen gevoelige functies aanwezig. De dichtstbijzijnde woning (Leeweg 19) bevindt zich op circa 100 meter van het zonnepark, de transformatoren worden echter op een nog grotere afstand geplaatst.

Conclusie

Het project is uit het oogpunt van bedrijven en milieuzonering inpasbaar en uitvoerbaar. De in de buurt liggende woon-, bedrijfs- en recreatieve functies vormen geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling. Omgekeerd belemmert de voorgenomen ontwikkeling het functioneren van de omliggende functies niet.

5.2 Geluid

Een zonnepark vormt een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer. Het zonnepark is een type A-inrichting. De inrichting valt daarmee onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit maar er is geen melding of omgevingsvergunning voor het onderdeel milieu nodig. Op voorhand kan worden geconstateerd dat deze inrichting geen relevante geluidbelasting veroorzaakt. Specifiek geluidsonderzoek is dan ook niet aan de orde.

Een zonnepark is geen geluidgevoelig object, waardoor onderzoek in het kader van de Wet geluidhinder achterwege blijft.

Conclusie

Het project is wat betreft geluidhinder inpasbaar en uitvoerbaar.

5.3 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen. Deze waterparagraaf doet verslag van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie, dat wil zeggen voor het grondwater, het oppervlaktewater dan wel regionale en/of primaire waterkeringen.

Voor het project zal een digitale watertoets worden ingevuld. Aan de hand van de uitkomsten zal een waterparagraaf worden opgesteld.

Wij verwachten echter dat de waterhuishoudkundige situatie door de realisatie van het zonnepark niet tot nauwelijks wijzigen. Het regenwater zal van de zonnepanelen afspoelen op de bodem. Het regenwater stroomt af op de vrije ruimte tussen de opstellingen. Daar wordt geen gesloten verharding aangelegd; het regenwater kan onbelemmerd infiltreren. Compensatie van verharding is daardoor ook niet aan de orde. Verder worden er geen sloten binnen het project geen sloten gedempt. De zonnepanelen en de constructie wordt uitgevoerd van niet-uitloogbare materialen.

De verwachting is dat het plan door het aspect water niet in de uitvoering wordt belemmerd.

5.4 Bodem

Voor de bodemkwaliteit geldt de Wet bodembescherming (Wbb) en het (bijbehorende) besluit bodemkwaliteit. Gestreefd wordt naar een duurzaam gebruik van de bodem. Bij een ruimtelijk plan dient de bodemkwaliteit van het betreffende gebied inzichtelijk worden gemaakt. Het uitgangspunt wat betreft de bodem is, dat de kwaliteit niet wordt beïnvloed. Hier wordt met het gebruik van de juiste materialen (inert en geen uitspoeling naar de bodem) invulling aan gegeven.

Bij dit projectvoornemen gaat het om de bouw van een zonnepark dat wordt gevormd door bouwwerken, waar geen personen verblijven. Daarnaast zijn er geen grootschalige bodemingrepen aan de orde, waardoor bijvoorbeeld grond zou moeten worden afgevoerd. Het bevestigen van de draagconstructie van de zonnepanelen in de bodem zal gerealiseerd worden door middel van schroefpalen, waardoor er geen belemmeringen achter blijven in de bodem (zie ook figuur 14 en de foto op pagina 20). Bovendien leert het Bodemloket dat ter plaatse geen ernstige verontreinigingen worden verwacht. Derhalve is het project wat betreft het milieuaspect bodem als uitvoerbaar te achten.

5.5 Archeologie en cultuurhistorie

Archeologie

Door ondertekening van het verdrag van Malta (1992) heeft Nederland zich verplicht om bij ruimtelijke planvorming nadrukkelijk rekening te houden met het niet zichtbare deel van het cultuurhistorisch erfgoed, te weten de archeologische waarden. De Monumentenwet en haar opvolger, de Erfgoedwet (in werking getreden op 1 juli 2016), regelen hoe met archeologische vindplaatsen en zichtbare monumenten moet worden omgegaan. Het streven is om deze belangen tijdig bij de planvorming te betrekken.

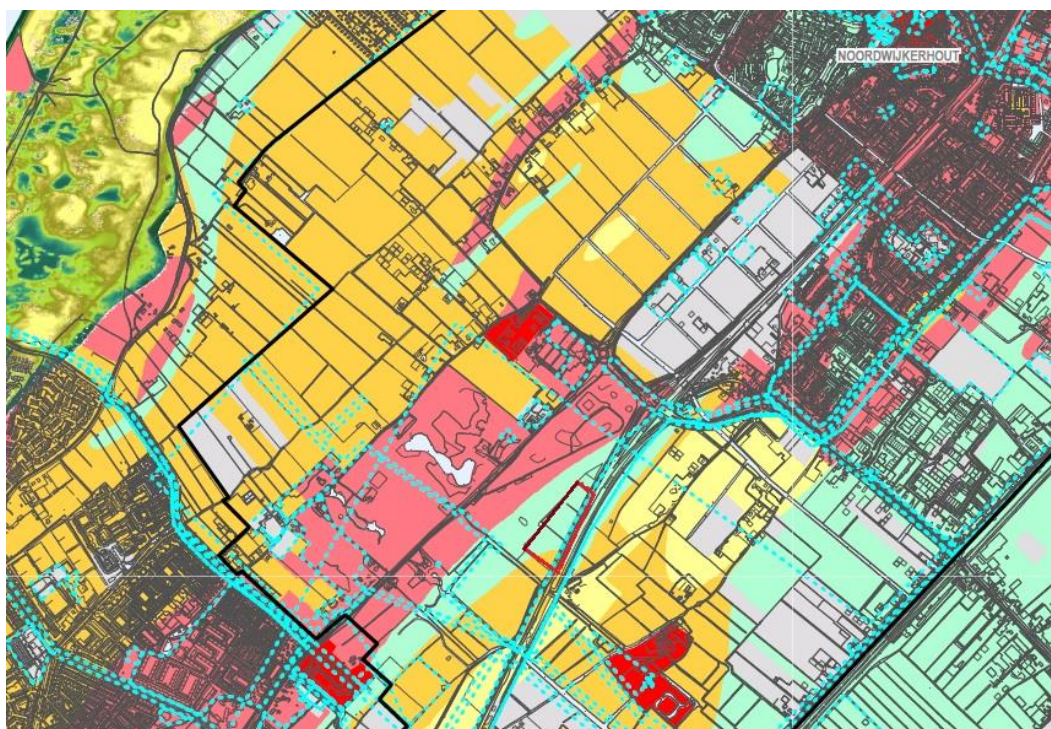
Kijkend naar het vigerend bestemmingsplan is op de percelen sprake van de volgende bestemmingen: "Waarde-Archeologie 2". Het overgrote deel van de gronden betreft een lage verwachting voor archeologische waarden. Een klein deel in het uiterst zuidelijke punt van het

plangebied, betreft een zone met middelhoge verwachting (waarde 1). Het zonnepark valt niet onder de genoemde vrijstellingen in het bestemmingsplan. Figuur 15 is een uitsnede van de regionale archeologische beleidskaart. Het plangebied is rood omlijnd.

Om dat er archeologische waarde 1 binnen het plangebied voorkomt, is het niet zondermeer toegestaan graafwerkzaamheden dieper dan 30cm te verrichten. Conform het vigerend bestemmingsplan geldt een uitzondering op het verbod indien middels de uitvoering van archeologisch onderzoek aangetoond wordt dat ter plekke geen archeologische waarden aanwezig zijn.

Ter voorbereiding van de aanleg van het zonnepark zal dit archeologische onderzoek worden verricht. Indien geen archeologische waarden worden aangetoond kan het plan uitgevoerd worden zoals beschreven en in de schetsontwerpen weergegeven. Indien wel archeologische waarden worden aangetoond, kan aanpassing van het schetsontwerp plaatsvinden of kan onder archeologische begeleiding de werkzaamheden worden aangelegd.

Bij aanpassing van het schetsontwerp komen geplande graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het verbreden van bestaande sloten danwel aanleggen van nieuwe sloten, te vervallen. Zo nodig worden de zonnepanelen op stelcomplaten aangelegd waarmee boorwerkzaamheden in de grond voorkomen worden.

Figuur 15. Archeologische beleidskaart met plangebied in rood omlijnd.

Cultuurhistorie

Als gevolg van het rijksbeleid ten aanzien van de monumentenzorg, is per 1 januari 2012 een wijziging van het Bro van kracht. De wijziging betreft artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a, als gevolg waarvan alle cultuurhistorische waarden uitdrukkelijk dienen te worden meegewogen bij het vaststellen van ruimtelijke plannen. Dit betekent dat in aanvulling op de archeologische aspecten nu ook de overige cultuurhistorische waarden moeten worden betrokken in het onderzoek.

In het bestemmingsplan is sprake van de bestemming " Agrarisch - Grondgebonden veehouderij - Waardevolle graslanden". Het behoud, versterking en herstel van de voorkomende natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden maakt hier onderdeel van uit. De cultuurhistorische waarden kunnen betrekking hebben op twee aspecten:

- De relatie met het aangrenzende landgoed: zie hiervoor bijlage 2 "Zonnepark Leeuwenhorsterhoek - landschappelijke inpassing";
- De archeologische waarden: zie hiervoor het begin van deze paragraaf.

Uit genoemde bijlage blijkt dat het betreffende perceel ruimtelijk gezien een op zichzelf staande "kamer" in het gebied is. Aan drie kanten staat bos of singelbeplanting van het landgoed. De omkadering wordt voltooid door de wegbegeleidende beplanting langs de N206. Er is geen specifieke cultuurhistorische relatie met het landgoed. Zo maakt de projectlocatie geen deel uit van een open gebied ten behoeve van vrij uitzicht op het kasteel.

Conclusie

Gelet op het voorgaande is het plan uit oogpunt van archeologie en uit het oogpunt van cultuurhistorie inpasbaar en uitvoerbaar.

5.6 Ecologie

Bij ruimtelijke plannen is het van belang om aandacht te besteden aan beschermde natuurwaarden. Royal HaskoningDHV heeft hiervoor een natuurtoets uitgevoerd waarin mogelijke effecten op wettelijk en beleidsmatig beschermde natuurwaarden in beeld gebracht. Deze natuurtoets is als bijlage opgenomen bij deze ruimtelijke onderbouwing. Een samenvatting van deze toets is hieronder weergegeven.

De relevante wijzigingen in het projectgebied zijn:

- Aanleg zonnepark en daarbij behorende voorzieningen. Bij de aanleg van het zonnepark wordt gebruik gemaakt van licht materieel. De tijdelijke bouwplaats wordt voorzien van rijplaten. De bouwtijd van het zonnepark zal ongeveer zes tot 8 weken bedragen acht
- Het gebruik van het terrein als zonnepark.

5.6.1 Wet natuurbescherming

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het gebied Kennemerland-Zuid. Dit Natura 2000-gebied ligt op circa 1,6 km afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op nog grotere afstand van het plangebied. De verstoringfactoren, uitgezonderd stikstofdepositie, reiken gezien de ruime afstand van de projectlocatie tot Natura 2000-gebieden en tussenliggende elementen als bosgebieden en bebouwing minder ver waardoor effecten als gevolg van verstoring en ruimtebeslag op voorhand zijn uit te sluiten.

De (beperkte) inzet van gemotoriseerd materieel tijdens de aanleg van het zonnepark leidt tot een beperkte en tijdelijke toename van stikstofdepositie. Omdat een toename van stikstofdepositie tot over grote afstand kan reiken is het niet op voorhand uit te sluiten dat deze niet tot boven de 0,05 mol N/ha/jr komt op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Tijdens de gebruiksfase is er geen sprake van stikstofemissie. Om deze reden wordt geadviseerd een AERIUS-berekening uit te voeren om te bepalen of effecten als gevolg van stikstofemissie zijn uit te sluiten.

5.6.2 Beschermde soorten

Samenvatting

De onderstaande tabel geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en het te verwachten is dat, zonder mitigerende maatregelen, negatieve effecten zullen optreden. In de laatste kolom staat het Wnb-artikel weergegeven waarvan verbodsbepalingen worden overtreden, als het negatieve effect optreedt.

Tabel 5.1: Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten van de Wnb in of nabij het plangebied.

Soort(groep)	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	Overtreding Wnb artikel
Grondgebonden zoogdieren	Damhert	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis	Verstoring foeragerende en trekkende dieren	3.5, vierde lid
Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten	Algemeen voorkomende soorten als graspieper en witte kwikstaart.	Verstoren en vernietigen van nesten en verwonden en doden van eieren en jonge vogels	3.1, tweede en vierde lid
Ongewervelde soorten	Platte schijfhoren	N.v.t.	N.v.t.

Het is van belang dat er een aantal mitigerende maatregelen worden getroffen. Deze zijn erop gericht de bovenstaande diersoorten te beschermen. In de natuurtoets (zie bijlage 1) zijn de mitigerende maatregelen per soort opgesteld.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig, mits de mitigatie wordt uitgevoerd. Daarmee is het plan uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Verordening Ruimte

Natuurnetwerk Nederland / voormalige EHS

- Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNN en weidevogelleefgebied;
- Er zijn geen permanente effecten op NNN en weidevogelgebied aan de orde.

Het plan is daarmee niet in strijd met de Verordening Ruimte van de provincie.

Door de wijze van opstelling van de panelen (nog voldoende licht op de bodem) en het gebruik van de materialen (inert en geen uitspoeling naar de bodem) blijft de bodemfunctie voor waardevol grasland behouden. Met de voorgestelde monitoring en het onderzoek naar het verhogen van de natuurwaarden binnen het plangebied, zal ook aandacht aan dit aspect gegeven worden.

Conclusie

Uit oogpunt van ecologische gebiedsbescherming is het project uitvoerbaar. Dat geldt ook voor het aspect soortenbescherming, mits adequate mitigerende maatregelen worden genomen.

5.7 Externe veiligheid

Externe veiligheid beschrijft de risico's die ontstaan als gevolg van opslag of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op inrichtingen (bedrijven) of transportroutes. Op beide categorieën is verschillende wet- en regelgeving van toepassing. Voor inrichtingen is dit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), voor transportroutes het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en voor hogedruk aardgastransportleidingen het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Binnen het beleidskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Op 27 oktober 2004 zijn het Bevi en de Regeling externe veiligheid inrichtingen van kracht geworden. In het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot inrichtingen met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- Het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- Het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- Het gebruik van luchthavens.

Een zonnepark is geen kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (er zijn geen personen aanwezig). Uit het oogpunt van externe veiligheid zijn dan ook geen belemmeringen aan de orde. Daarnaast ligt het geprojecteerde zonnepark ver buiten (minimaal 700 meter) in de invloedssfeer van risicovolle objecten of gebieden in de omgeving (zie figuur 16).

Figuur 16. Het plangebied is met rood omcirkeld. Risicovolle objecten zijn de rode symbolen.

5.8 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overall, met uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing). Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit moeten worden aangepakt. Het programma houdt rekening met

nieuwe ontwikkelingen zoals bouwprojecten of de aanleg van infrastructuur. Projecten die passen in dit programma, hoeven niet meer te worden getoetst aan de normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit. De ministerraad heeft op voorstel van de voormalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ingestemd met het NSL. Het NSL is op 1 augustus 2009 in werking getreden. Ook projecten die 'niet in betekenende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. De criteria om te kunnen beoordelen of er voor een project sprake is van nibm, zijn vastgelegd in de AMvB-nibm. In de AMvB-nibm is vastgelegd dat een grens van 3% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 1,2 µg/m³ NO₂ of PM₁₀) als 'niet in betekenende mate' wordt beschouwd.

Het project gaat in de gebruiksfase niet gepaard met verbranding van (fossiele) brandstoffen. Ook is er geen sprake van een significante verkeersaantrekkende werking. Er vinden enkel verkeersbewegingen plaats in de aanlegfase. In de gebruiksfase vindt incidenteel verkeer plaats die samenhangt met het beheer en onderhoud van de zonneparken.

Gelet op het bovenstaande leidt het project niet tot een verslechtering van de (lokale) luchtkwaliteit (in betekenende mate). De conclusie is dat het project op het aspect (lokale) luchtkwaliteit uitvoerbaar is.

5.9 Reflectie en duisternis

Zonnepanelen worden vaak in verband gebracht met reflectie van licht. Moderne zonnepanelen hebben echter niet veel reflectie om de eenvoudige reden dat licht dat gereflecteerd wordt niet effectief is voor het opwekken van elektriciteit. Het percentage reflectie gaat om 3 à 5% bij een normale lichtinval⁴. De reflectie (voor zover nog aanwezig) hangen daarbij af van de locatie (stand en hoogte spiegelend vlak) en de stand van de zon (de tijd en de tijd van het jaar). De hoek van de invallende lichtstraal bepaalt de hoek van de uitvallende lichtstraal. Hoe steiler de helling van de panelen, hoe groter de kans op hinder.

Wanneer de panelen vrij vlak (35 graden of minder) worden opgesteld, gaat de reflectie omhoog. Dan is er voor de omgeving geen hinder door reflectie. Logischerwijs is achter de zonnepanelen (noordzijde) ook geen sprake van een spiegelend effect. De zonnepanelen op deze locatie worden gerealiseerd in een hellingshoek van 10 tot 15 graden. Hinder door reflectie is bij de gekozen opstelling daarom niet te verwachten.

Met betrekking tot duisternis kan worden opgemerkt dat het project geen lichtuitstraling zal hebben. Op het terrein is geen sprake van verlichting.

5.10 Planologisch relevante leidingen

In of nabij het projectgebied zijn geen planologisch relevante leidingen aanwezig. De dichtstbijzijnde leiding betreft een waterleiding, maar deze raakt op geen enkele wijze het zonnepark. Door middel van het KLIC-systeem wordt rekening gehouden met de overige leidingen.

5.11 Milieueffectrapportage

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan plan-m.e.r.-plichtig, project-m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Daarnaast moet het bevoegd

⁴ http://www.recgroup.com/sites/default/files/documents/reflectivity_and_iam.pdf

gezag bij de betreffende activiteiten die niet aan de bijbehorende drempelwaarden voldoen, na gaan of sprake kan zijn van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling.

Realisatie van projecten met zonne-energie worden niet in het Besluit milieueffectrapportage genoemd. Zonneparken staan als zodanig niet op de D-, of C-lijst. Wel zijn er twee activiteiten op de D-lijst waar zon onder lijkt te kunnen vallen:

- D9: Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan;
- D22.1: De oprichting, wijziging of uitbreiding van een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water.

Er is geen sprake van een landinrichting als bedoeld in de Wet inrichting landelijk gebied⁵. Een zonnepark met een omvang zoals in dit project begroot, wordt niet onder categorie D9 wordt geschaard, behalve in het geval dat een zonnepark onderdeel uitmaakt van een groter landinrichtingsproject. Er is ook geen sprake een functiewijziging van in het landelijk gebied (de agrarische akker is met zonnepark nog steeds een akker).

Ook categorie D22.1 is niet van toepassing, aangezien er productie van elektriciteit, stoom en warm water nodig is, om hieronder te vallen. In dit geval is dus voor zonneparken geen vormvrije m.e.r.-beoordeling nodig.

Gelet op de kenmerken van het project (zonnepark) en de aard van de milieueffecten (zeer beperkt), wordt geconcludeerd dat ook anderszins er geen aanleiding is voor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling.

---

⁵ http://wetten.overheid.nl/BWBR0020748/2014-01-01#Hoofdstuk1_Artikel1

6 Procedure en uitvoerbaarheid

6.1 Procedure

Artikel 3.1.1 van het Bro en artikel 6.18 van het Bor verplicht om bij de voorbereiding van een omgevingsvergunning overleg te voeren met het Rijk, de provincie en het waterschap. Dit overleg is vormvrij en de betreffende instanties kunnen ook aangeven wanneer overleg niet nodig is.

Burgers en maatschappelijke instanties worden tijdens de termijn van terinzagelegging van het ontwerpbesluit in de gelegenheid gesteld hun zienswijze kenbaar te maken.

6.2 Overleg met de omgeving

De eigenaar van het landgoed én GroenLeven BV vinden participatie van de omwonenden in het project belangrijk uit het oogpunt van draagvlak en betrokkenheid van de omgeving.

Nadat de gemeente in juni 2018 in een antwoord op het principe verzoek van de initiatiefnemer positief heeft gereageerd, is met verschillende betrokken partijen overlegd.

Het zonnepark project is voorgesteld aan en besproken met de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij GOM, het regionaal ontwikkelbedrijf voor de herstructurering van de Duin- en Bollenstreek. De missie van GOM is het door middel van actieve gebieds(her)ontwikkeling tot stand brengen van een economisch en ruimtelijk vitale Duin- en Bollenstreek. De GOM ziet geen belemmering noch noodzaak voor compensatie van bollengrond in het huidige voorstel.

Het beoogde stuk land kent geen aangrenzende bewoners en is ontsloten door de N206, bos en moestuinders. Er is wel sprake van bezoekers van bijvoorbeeld het bos. Er is dan ook contact opgenomen met Zuid-Hollands Landschap en er wordt regelmatig overleg gevoerd omtrent de bezoekersstromen, onderhoud van het bos, vrijwilligers en het tegengaan van overlast door rondzwervend vuil.

Wageningen Universiteit en Research (WUR) is gevraagd of zij geïnteresseerd zijn in het doen van onderzoek naar de verhoging van natuurwaarden. Daarvoor is een nulmeting en een meerjarig onderzoek naar de ontwikkeling van de natuur nodig. Het instituut WUR heeft interesse om haar medewerking te verlenen aan de voorbereiding van de onderzoekspilot. Zij heeft expertise en ervaring met onderzoek naar natuurinclusieve duurzame energieopwekking.

De gemeente heeft contact gelegd met de lokale natuurvereniging, te weten de KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging) met de vraag of deze wil meedenken in de te ontwikkelen natuur. Deze hebben daar positief op gereageerd.

Eén van de beweegredenen van de initiatiefnemer om het zonnepark te ontwikkelen is om actief bij te dragen tot de energietransitie door middel van het beschikbaar stellen van ca. 2 ha land. De huidige pachter geeft medewerking aan het project omdat hem een vervangend stuk grond aangeboden is en er tevens een onderhoudscontract voor het beheer van de grond rond het zonnepark mogelijk is (bijv. maaien van gras en waterwegen schouwen).

Tot slot is contact opgenomen met Postcodestroom en de energievoorzieningscoöperatie “zon op nortgho”, om de mogelijkheden te verkennen van het creëren van een postcoderoosproject.

6.3 Economische uitvoerbaarheid

Er zijn in principe geen gemeentelijke kosten (met uitzondering van de kosten voor het in procedure brengen van de omgevingsvergunning en bouwleges) aan het plan verbonden. De kosten die de gemeente Noordwijk maakt voor de procedure kunnen worden gedekt uit de leges. Met de gemeente wordt een anterieure-overeenkomst afgesloten.

De ontwikkeling betreft een particulier initiatief op gronden die in particulier eigendom zijn. De initiatiefnemer kan vrij beschikken over de gronden. Ten behoeve van een financieel gezonde exploitatie van het zonnepark is subsidie nodig. Dit betreft de subsidie Stimulering Duurzame Energie (SDE+). Indien de SDE+ subsidie wordt toegekend is sprake van een economisch uitvoerbaar plan. Een vereiste voor het toekennen van de SDE+ subsidie is het beschikken over planologische goedkeuring (omgevingsvergunning). Tevens eist de RVO een excelmodel waaruit de financiële haalbaarheid blijkt. Alternatief voor de SDE+ subsidie is een project op basis van de “Regeling Verlaagd Tarief” (ook wel postcoderoosregeling genaamd).

Gelet op de aard (geen gebouw) en omvang van het voornemen kan een exploitatieplan achterwege blijven.

7 Conclusies

In voorliggende ruimtelijke onderbouwing is de voorgenomen bouw en het gebruik van het zonnepark getoetst aan het ruimtelijk beleid en wet- en regelgeving ten aanzien van relevante sectorale aspecten. Uit de toetsing blijkt het volgende:

- De beoogde ontwikkeling is niet in strijd met het rijks-, provinciaal en gemeentelijk ruimtelijk beleid;
- De beoogde ontwikkeling past binnen de bestaande ruimtelijke en functionele structuur;
- De diverse omgevingsaspecten staan de uitvoering van het project niet in de weg;
- Er is sprake van een economisch uitvoerbaar project.

Het project levert een bijdrage aan de ambities met betrekking tot het opwekken van duurzame energie

Bijlage

1. Natuurtoets

RAPPORT

Natuurtoets Zonnepark Noordwijkerhout

Leeuwenhorster Hoek

Klant: GroenLeven

Referentie: BG1754WATRP1810011119

Versie: 1.0/Finale versie

Datum: 25 oktober 2018

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Netherlands
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Zonnepark Noordwijkerhout

Ondertitel:
Referentie: BG1754WATRP1810011119
Versie: 1.0/Finale versie
Datum: 25 oktober 2018
Projectnaam: Zonnepark Noordwijkerhout
Projectnummer: BG1754
Auteur(s): Jobert Rijdsdijk

Opgesteld door: Jobert Rijdsdijk

Gecontroleerd door: Dorien Grote Beverborg

Datum/Initialen: 11-10-2018 D.G.B.

Goedgekeurd door: Remco Drewes

Datum/Initialen: 25-10-2018 RDRE

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Werkwijze	1
1.4	Leeswijzer	2
2	Juridisch en beleidsmatig kader	3
2.1	Inleiding Wet natuurbescherming	3
3	Plangebied en voorgenomen ingreep	4
3.1	Plangebied	4
3.2	Geplande werkzaamheden	5
4	Natura 2000	7
4.1	Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000	7
4.2	Kennemerland-Zuid	8
4.2.1	Gebiedsbeschrijving	8
4.2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	8
4.3	Effectbepaling en -beoordeling	9
5	Voorkomen beschermde soorten	10
5.1	Resultaten bureaustudie en veldbezoek	10
5.1.1	Vaatplanten	10
5.1.2	Grondgebonden zoogdieren	11
5.1.3	Vleermuizen	12
5.1.4	Broedvogels	13
5.1.5	Reptielen en amfibieën	13
5.1.6	Vissen	14
5.1.7	Ongewervelde dieren	14
5.1.8	Samenvatting	14
5.2	Effectbepaling en -beoordeling	15
5.2.1	Beschrijving effecten	15
5.2.2	Effecten op beschermde soorten	16
5.2.3	Samenvatting	17
5.3	Mitigatie	17
6	Natuurnetwerk Nederland	20
6.1	Ligging plangebied ten opzichte van NNN	20
6.2	Ligging plangebied t.o.v. belangrijk weidevogelleefgebied	21
6.3	Effectbepaling en -beoordeling	21

7	Conclusie	22
8	Bronnen	23

Bijlage:

1. Juridisch en beleidsmatig kader natuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

GroenLeven is voornemens om een zonnestroomproject te realiseren op het landgoed 'Klein Leeuwenhorst' te Noordwijkerhout. Om het zonnestroompark mogelijk te maken moet een aanvraag voor een omgevingsvergunning met een ruimtelijke onderbouwing worden ingediend. Onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing vormt een natuurtoets. In deze natuurtoets worden de mogelijke effecten op beschermde soorten en natuurgebieden in beeld gebracht en worden voorstellen gedaan voor eventueel te treffen mitigerende maatregelen. Ook wordt de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing of vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming beschreven.

GroenLeven heeft Royal HaskoningDHV verzocht een natuurtoets uit te voeren om de mogelijke effecten op beschermde dier- en plantensoorten en beschermde natuurgebieden in kaart te brengen.

1.2 Doel

Het doel van deze natuurtoets is een toetsing van de voorgenomen plannen aan de Wet natuurbescherming en het provinciaal natuurbeleid. De opgave in de voorliggende natuurtoets is tweeledig en omvat de onderdelen gebiedsbescherming en soortbescherming.

In voorliggende rapportage wordt bepaald welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied, of er sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb, of er mitigerende maatregelen getroffen moeten worden dan wel een ontheffings- of vergunningsaanvraag ingediend moet worden en of hiervoor vervolgonderzoek noodzakelijk is.

1.3 Werkwijze

Het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland) wil dat uit het natuurwaardenonderzoek duidelijk wordt welke beschermde soorten in het plangebied leven, wat de functie van het gebied is voor de soort(en), in hoeverre deze wordt aangetast door de voorgenomen werkzaamheden en welke mitigerende maatregelen worden uitgevoerd om de functionaliteit van het gebied voor soorten te behouden. Daarom is het volgende stappenplan gevolgd.

Stap 1: Inventarisatie van mogelijk aanwezige beschermde soorten en natuurwaarden in en nabij het plangebied

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied en omgeving is allereerst een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij zijn de beschikbare bronnen geraadpleegd op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Dit betreft vooral openbaar beschikbare verspreidingsinformatie en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 1 oktober 2018 (waarnemingen van de laatste 15 jaar).

Vervolgens is op 3 oktober 2018 een veldbezoek uitgevoerd, gericht op het inschatten van de geschiktheid van het plangebied en de omgeving als habitat voor de beschermde soorten die, volgens de bureaustudie, voorkomen in de regio. Het is geen gericht onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten. De noodzaak daarvan kan blijken uit deze quickscan; dergelijk onderzoek moet voor elke soortgroep volgens een eigen methodiek en in een geschikt jaargetijde gedaan worden. Deze quickscan is uitgevoerd door Jobert Rijdsdijk, werkzaam als ecooloog bij Royal HaskoningDHV.

Stap 2: Vaststelling van de voorgenomen werkzaamheden en de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde natuur, is een beknopte analyse gemaakt van de voorgenomen werkzaamheden van het project en de mogelijke tijdelijke en permanente effecten daarvan op de beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het gebied. Daarbij zijn ook de verwachte storingsfactoren (waaronder geluid, licht, optische effecten, ruimtebeslag e.d.) in aard, ruimte en tijd in beeld gebracht.

Stap 3: Beschrijving van de effecten op beschermde soorten en leefgebieden

Middels een analyse van de storingsfactoren uit stap 2 en de verspreiding en ligging van de wettelijk beschermde natuurwaarden (in tijd en ruimte) in het plangebied uit stap 1, is een beschrijving van de effecten van de geplande ingreep gemaakt. Hierbij is aangegeven in hoeverre de verstoringsfactoren en gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden overlappen (in omvang, ruimte en tijd). Vervolgens is beoordeeld of de ingreep leidt tot (significant) negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Ten aanzien van beschermde soorten is gekeken of de ingreep leidt tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb.

Stap 4: Voorstellen van mitigerende maatregelen

In deze stap zijn maatregelen voorgesteld die de negatieve effecten voorkomen of zoveel mogelijk beperken.

Stap 5: Conclusie

In deze stap is bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde natuurwaarden doorgang kan vinden en wat de vervolgstappen zijn.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het juridisch en beleidsmatig kader geschetst. In hoofdstuk 3 worden het plangebied en de voorgenomen ingreep besproken. Een beschrijving van de wettelijk beschermde natuurwaarden is ten aanzien van Natura 2000 opgenomen in hoofdstuk 4 en ten aanzien van de beschermde soorten in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 komen de kenmerkende waarden van het Natuurnetwerk Nederland aan de orde. Hoofdstuk 7 geeft de effectbeoordeling van de geplande ingreep op de wettelijk beschermde waarden. Er wordt een beknopt advies gegeven voor mitigerende maatregelen in hoofdstuk 8. De eindconclusies van deze toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de Wet natuurbescherming zijn te vinden in hoofdstuk 9.

2 Juridisch en beleidsmatig kader

2.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wet natuurbescherming in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wet natuurbescherming sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet.

De uitwerking van de wet is vastgelegd in de Regeling Natuurbescherming en het Besluit Natuurbescherming. De Provincie Zuid-Holland, waar dit project plaatsvindt, heeft op 6 december 2016 de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming vastgesteld.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Deze hoofdstukken worden in Bijlage 1 nader toegelicht, waarbij ook wordt ingegaan op het bevoegd gezag voor dit project.

3 Plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen op het landgoed 'Klein Leeuwenhorst', aan de westzijde van de Provinciale weg N206 te Noordwijkerhout, gemeente Noordwijkerhout, provincie Zuid-Holland. Het plangebied ligt ten zuidwesten van de kern van Noordwijkerhout, ten noordoosten van Noordwijk en noorden van Voorhout. Het plangebied omvat enkele agrarische percelen. In figuur 3-1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 3-1: Ligging van het plangebied (rode lijn). Bron: Cyclomedia.

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied, stedelijke bebouwing en bossen. Direct ten noorden en westen van het plangebied liggen bosgebieden die onderdeel uitmaken van het landgoed 'Klein Leeuwenhorst' of van het natuurgebied Nieuw Leeuwenhorst. In Figuur 3-2 is een impressie van het plangebied gegeven.

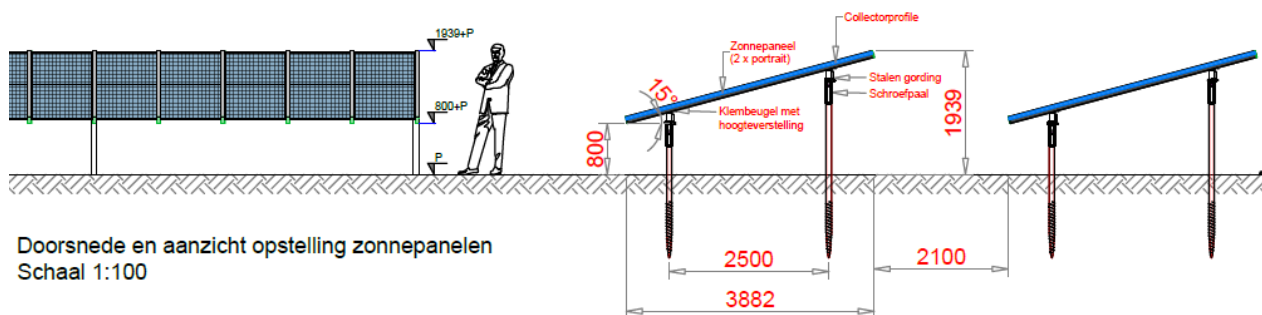

Figuur 3-2: Korte impressie van het plangebied. Van linksboven naar rechtsonder: Tweemaal het plangebied gezien in zuidoostelijke richting, het plangebied gezien in noordoostelijke richting met twee bomen binnen de plangebiedsgrenzen en het plangebied gezien in noordelijke richting. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2018.

3.2 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen werkzaamheden omvatten de realisatie van een kleinschalig zonnepark van ca. 2 MW. Het betreft een relatief lage opstelling die wordt meegedraaid met de kavelinrichting. Er is gekozen voor een zogenoemde “zuid”-opstelling waardoor er meer zonlicht de bodem kan bereiken, dit in tegenstelling tot een oost-west opstelling.

De zonnepanelen worden op stalen schroefpalen bevestigd. Op het laagste punt reiken de zonnepanelen tot ongeveer 80 cm boven maaiveld. Op het hoogste punt bedraagt dit ca. 194 cm. Meer inzicht in de afmeting van de opstelling worden gegeven in onderstaande figuur.

Figuur 3-3: Indicatie diverse afmetingen van de voorgenomen opstelling. Bron: GroenLeven.

Bij de aanleg van het zonnepark wordt gebruik gemaakt van licht materieel. De tijdelijke bouwplaats wordt voorzien van rijplaten. De bouw vindt overdag op normale werktijden plaats. Er vinden geen werkzaamheden plaats tijdens nachtelijke uren. De inzet van verlichting is dan ook niet van toepassing. De totale bouwtijd bedraagt zes tot acht weken.

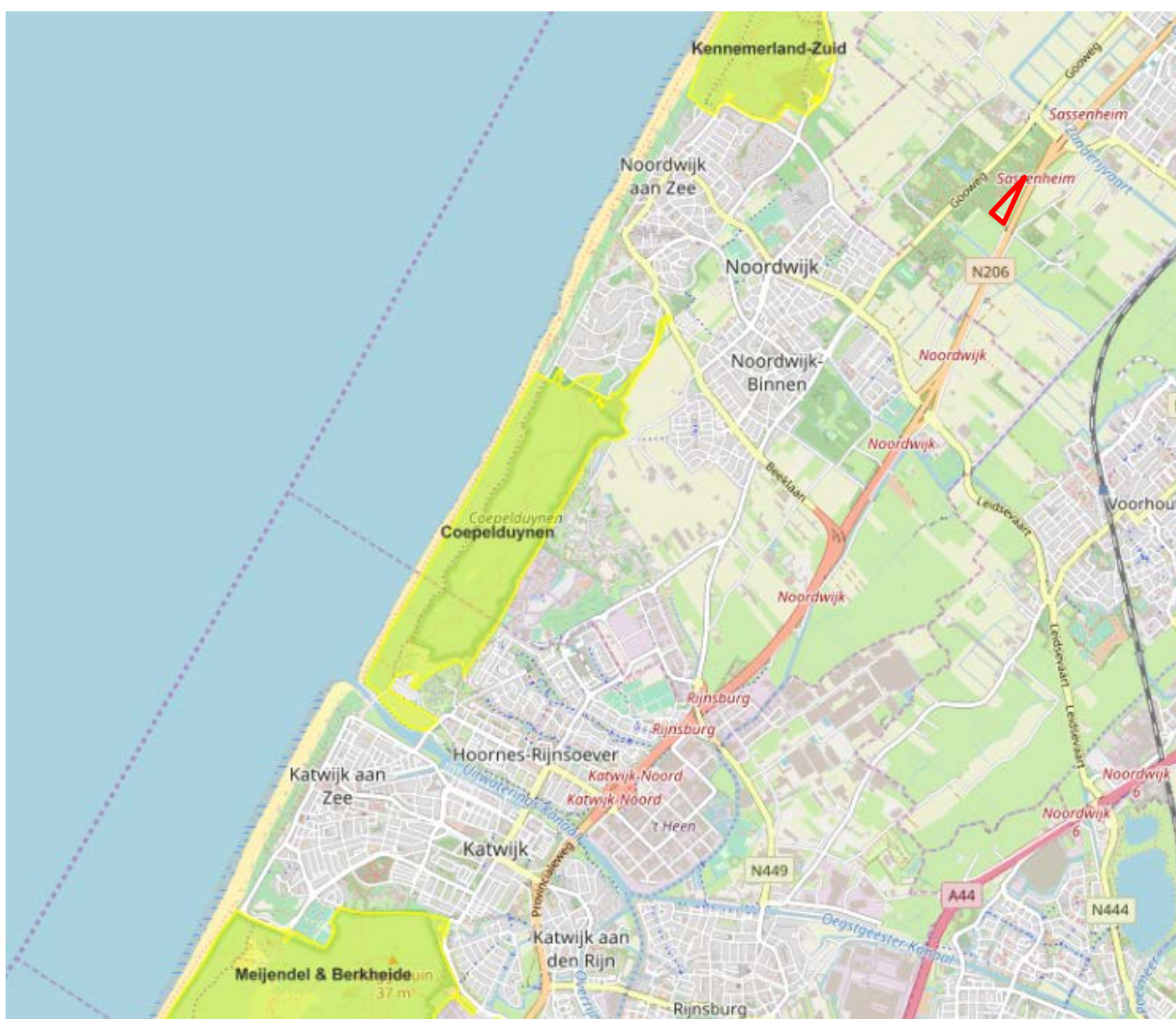

4 Natura 2000

4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000

Het plangebied ligt in de nabijheid van meerdere Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied wordt gevormd door het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, op ca. 1,6 km afstand. Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied dat strekt van de zuidkant van het Noordzeekanaal tot aan Noordwijk. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen met kenmerkende habitats van de Hollandse duin- en kuststreek. Het gebied herbergt een breed scala aan vegetatietypen. Het gebied Kennemerland-Zuid is als Habitatrictlijngebied van belang voor zeventien habitattypen behorend tot het duinlandschap.

Andere nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn Coepelduynen op 2,7 km afstand en Meijendel & Berkheide op ca. 7,0 km afstand. Beide gebieden zijn habitatrictlijngebied en zijn aangewezen voor habitattypen en enkele soorten die voornamelijk voorkomen in het duinlandschap. In onderstaande afbeelding is de ligging van het plangebied ten opzichte van de omringende Natura 2000-gebieden weergegeven.

Figuur 4-1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Bron: *synbiosys.alterra.nl*. Bewerking: RHDHV, 2018.

In de navolgende paragraaf is een korte gebiedsbeschrijving en een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied gegeven.

4.2 Kennemerland-Zuid

4.2.1 Gebiedsbeschrijving

Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De overgang tussen de kalkrijke jonge duinen en ontkalkte oude duinen ligt ter hoogte van Zandvoort. Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op, met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen.

Vegetaties van vochtige en natte duinvalleien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort, waarvan het Houtglob de best ontwikkelde kalkrijke, natte duinvallei is. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. Hier komen voorbeelden van het zeedorpenlandschap voor. De oudere duinen van het zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwikkeld kalkarm duingrasland. Ook zijn er in het zuidelijke puntje en ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig.

Het Kennemerstrand is de enige locatie langs de Hollandse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is. Aan de binnenduintrand zijn diverse landgoederen aanwezig. Hier zijn een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinzefflora.

4.2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid is aangewezen voor een aantal habitattypen en habitatsoorten. In de onderstaande tabel 4-1 staan de instandhoudingsdoelstellingen van Kennemerland-Zuid weergegeven.

Tabel 4-1: Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid.

Natuurwaarden		Doelstelling		
		Oppervlakte	Kwaliteit	Populatie
Habitattypen				
H2110	Embryonale duinen	=	=	
H2120	Witte duinen	>	>	
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	>	>	
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	=	>	
H2130C	Grijze duinen (heischraal)	>	>	
H2140B	Duinheiden met kraaiheide (droog)	=	=	
H2150	Duinheiden met struikhei	=	=	
H2160	Duindoornstruwelen	= (<)	=	
H2170	Kruipwilgstruwelen	= (<)	=	
H2180A	Duinbossen (droog)	=	=	

H2180B	Duinbossen (vochtig)	=	>	
H2180C	Duinbossen (binnenduintrand)	=	=	
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	>	>	
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	>	>	
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	=	=	
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	>	>	
H7210	Galigaanmoerassen	=	=	
Habitatsoorten				
H1014	Nauwe korfslak	=	=	=
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=
H1318	Meervleermuis	=	=	=
H1903	Groenknolorchis	>	>	>

4.3 Effectbepaling en -beoordeling

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het gebied Kennemerland-Zuid. Dit Natura 2000-gebied ligt op circa 1,6 km afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op nog grotere afstand van het plangebied. De verstoringfactoren, uitgezonderd stikstofdepositie, reiken gezien de ruime afstand van de projectlocatie tot Natura 2000-gebieden en tussenliggende elementen als bosgebieden en bebouwing minder ver waardoor effecten als gevolg van verstoring en ruimtebeslag op voorhand zijn uit te sluiten.

De (beperkte) inzet van gemotoriseerd materieel tijdens de aanleg van het zonnepark leidt tot een beperkte en tijdelijke toename van stikstofdepositie. Omdat een toename van stikstofdepositie tot over grote afstand kan reiken is het niet op voorhand uit te sluiten dat deze niet tot boven de 0,05 mol N/ha/jr komt op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Tijdens de gebruiksfase is er geen sprake van stikstofemissie. Om deze reden wordt geadviseerd een AERIUS-berekening uit te voeren om te bepalen of effecten als gevolg van stikstofemissie zijn uit te sluiten.

5 Voorkomen beschermde soorten

Op basis van een literatuurstudie en een veldbezoek wordt inzichtelijk gemaakt welke biotopen aanwezig zijn binnen en direct rondom het plangebied. Tijdens het veldbezoek is aan de hand van de aangetroffen habitats beoordeeld voor welke soorten het plangebied geschikt is. In dit hoofdstuk wordt uitgewerkt welke beschermde soorten kunnen voorkomen in of direct nabij het plangebied. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende beschermingscategorieën die de Wet natuurbescherming kent: de zogenaamde soorten van art. 3.1, art. 3.5 en art. 3.10 en daarnaast art. 1.11.

- art 3.1: bescherming van vogels die onder de Vogelrichtlijn vallen – dit zijn alle inheemse vogels;
- art 3.5: bescherming van dieren en planten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern, of bijlage I van het verdrag van Bonn – ook wel ‘strikt beschermde soorten genoemd’;
- art 3.10: Bescherming van soorten die worden genoemd in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming - dit zijn deels meer algemene soorten die enkel nationaal beschermd worden en geen bescherming genieten onder Europese regelgeving.
- Algemene zorgplicht zoals verwoord in artikel 1.11.

Binnen voorliggende rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming. Voor elke soort(groep) wordt geconcludeerd of zij in of direct nabij het plangebied voor kan komen en of zij effecten kan ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

5.1 Resultaten bureaustudie en veldbezoek

5.1.1 Vaatplanten

Uit de gegevens van het NDFF van de afgelopen 15 jaar blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied kluwenklokje en muurbloem zijn aangetroffen. Beide soorten zijn beschermd onder art. 3.10 van de Wnb. Tijdens het veldbezoek zijn enkel algemeen voorkomende soorten als smalle weegbree, brede weegbree, kleine brandnetel, braam, duizendblad, paardenbloem, harig wilgenroosje, ridderzuring, veldzuring, rode klaver en gewone smeerwortel aangetroffen. Deze soorten zijn indicatief voor een voedselrijk milieu. Het is niet te verwachten dat op deze standplaatsen beschermde plantensoorten voorkomen.

Kluwenklokje

Het kluwenklokje komt in Nederland oorspronkelijk voor langs de rivieren en in Zuid-Limburg. De natuurlijke groeiplaats van deze soort is op zonnige en matig vochtige bodems van kalk- en humushoudend zand, klei of leem. De plant kan lichte bemesting en begrazing verdragen. Groeiplaatsen omvatten bermen, graslanden, rivierdijken, zandige ruggen in uiterwaarden, bosranden, struwelen en soms ook lichte bossen (www.verspreidingsatlas.nl). Het plangebied bestaat uit bemest agrarisch grasland. De hoeveelheid bemesting overschrijdt de tolerantiegrens van het kluwenklokje. Op basis van dit gegeven is het voorkomen van kluwenklokje uitgesloten.

Muurbloem

De muurbloem wordt in Nederland voornamelijk aangetroffen op zonnige plaatsen op droge, sterk verweerde en oude muren van kerken, ruïnes, stadsmuren, kademuren en forten die met zachte kalkspecie zijn gevoegd (www.verspreidingsatlas.nl). De soort groeit bovenop muren of uitspringende randen en in scheuren en nissen. Binnen het plangebied zijn (oude) muren afwezig. De aanwezigheid van groeiplaatsen van de muurbloem kan worden uitgesloten.

Conclusie

Er zijn geen beschermde vaatplantsoorten aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van beschermde vaatplanten uitgesloten.

5.1.2 Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van het NDFF van de afgelopen 15 jaar blijkt dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van boommarter, damhert en eekhoorn, alle drie beschermd onder art. 3.10 van de Wnb. Daarnaast komen er meerdere algemeen voorkomende zoogdiersoorten voor. Binnen en direct rondom het plangebied zijn meerdere ruigtes en aanwezig. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen en (spits)muizen niet uit te sluiten. Voor (spits)muizen, beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming, geldt binnen de provincie Zuid-Holland een algemene vrijstelling voor het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Voor kleine marterachtigen is geen vrijstelling verleend. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van muizen en mol waargenomen.

Boommarter

De boommarter komt voor in zowel loof- als gemengd bos, van verschillende leeftijden. De rustplaats van de boommarter bestaat vaak uit een boomholte, een konijn- of vossenhol, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak aangetroffen in oude spechtengaten, eekhoornholen of inrottingsgaten. Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig. Aan de zuidelijke en westelijke grens van het plangebied bevinden zich meerdere bomen. Deze bomen zijn nauwkeurig geïnspecteerd op aanwezigheid van holten. Deze zijn niet aangetroffen. Ook is de omgeving van deze bomen nauwkeurig geïnspecteerd op sporen van boommarters (prooiresten, pootafdrukken, latrines), deze zijn echter niet aangetroffen. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de boommarter wordt om deze reden uitgesloten.

Damhert

Het damhert leeft in lichte loofbossen, gemengde bossen en open duinen. De soort wordt minder vaak aangetroffen in uitgestrekte naaldbossen. Het damhert heeft een voorkeur voor oudere bossen met een dichte ondergroei. Belangrijke voorwaarde is de aanwezigheid van voldoende gras. De soort komt ook voor in randzones bij open plekken, graslanden, akkerlanden en parkachtige bosgebieden (www.zoogdiervereniging.nl). De waarnemingen van het damhert zijn gedaan in de bosgebieden van het landgoed 'Klein Leeuwenhorst' en het landgoed 'Nieuw Leeuwenhorst'. Uit een reactie uit 2016 van GS op vragen van een Statenlid blijkt dat er in 2016 ten minste 35 damherten zijn waargenomen in beide landgoederen. Mogelijk fungeert het plangebied als foerageergebied voor het damhert. Hierdoor is de aanwezigheid van het damhert binnen het plangebied niet uit te sluiten. Het damhert foerageert met name 's nachts.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos. De soort komt ook voor in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Wanneer er voldoende voedsel en nestgelegenheid beschikbaar is, komt de soort ook voor in bebouwd gebied. De eekhoorn heeft een voorkeur voor oudere bossen omdat deze meer voedsel en nestgelegenheid bieden. De eekhoorn bouwt binnen een territorium meerdere takkennesten, bij voorkeur in dennen en sparren. Daarnaast maken ze ook wel gebruik van boomholten om hun jongen groot te brengen.

Binnen het plangebied zijn twee bomen aanwezig. Het betreffen een kers en een zomereik. Beide bomen staan in de zuidelijke punt van het plangebied. Deze bomen zijn, tijdens het veldbezoek van 3 oktober 2018, nauwkeurig geïnspecteerd op aanwezigheid van holten en nesten van de eekhoorn. Deze zijn niet aangetroffen. Aan de zuidelijke, westelijke en oostelijke grens van het plangebied bevinden zich meerdere bomen. De houtwal aan de zuidelijke grens bestaat uit onder meer zwarte els, en berk. De oostelijke

houtwal, die het plangebied scheidt van de Provinciale weg N206, bestaat uit een meidoornhaag. Beide structuren zijn voor de eekhoorn niet van belang.

In het westen grenst het plangebied aan de bosgebieden van de landgoederen 'Klein Leeuwenhorst' en 'Nieuw Leeuwenhorst'. De waarnemingen van de soort hebben betrekking op de bosgebieden. De bosrand grenzend aan het plangebied bestaat uit onder meer zomereik en esdoorn. De bomen zijn, tijdens het veldbezoek van 3 oktober 2018, nauwkeurig geïnspecteerd op het voorkomen van holten en eekhoornnesten. Deze zijn niet waargenomen. Mogelijk fungeert de bosrand als foerageergebied voor de eekhoorn.

Conclusie

De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de boommarter en eekhoorn binnen het plangebied is uitgesloten. Mogelijk vormen de eiken grenzend aan het plangebied foerageergebied voor de eekhoorn. In dat geval betreft het echter marginaal foerageergebied, gezien de beperkte hoeveelheid bomen. In de bossen zelf zijn voldoende alternatieve voedselbomen aanwezig. Mogelijk vormt het grasland foerageergebied voor het damhert.

5.1.3 Vleermuizen

Uit de NDFF van de afgelopen 15 jaar blijkt dat in het verleden de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en watervleermuis zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied. Alle vleermuizen zijn beschermd op basis van bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen verblijven 's zomers in een zomerverblijfplaats of kraamkolonie, 's winters zoeken ze een winterverblijfplaats op. Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de ruige dwergvleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven; deze zijn de belangrijkste voor de levenscyclus en populaties van vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Door het ontbreken van gebouwen binnen het plangebied is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten uit te sluiten. In het zuiden zijn binnen het plangebied twee bomen aanwezig. Beide zijn tijdens het veldbezoek nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten en spleten. Deze zijn niet aangetroffen waardoor de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende soorten binnen het plangebied is uit te sluiten.

Direct grenzend aan het plangebied is een groot aantal bomen aanwezig aan met name de westgrens van het plangebied. Sommige van de zomereiken bevatten dood hout en loszittende stukken bast waarachter vleermuizen kunnen weggroepen. Mogelijk bevatten deze bomen wel verblijfplaatsen van vleermuizen. De bomen aan de zuidgrens en oostgrens zijn overwegend van onvoldoende omvang om geschikte holtes te bevatten. Ook zijn er geen holten, spleten of loszittende stukken bast waargenomen.

Vliegroutes

Bijna alle vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied, of tussen zomer- en winterverblijven. Dit zijn vaak bomenrijen, maar soms ook watergangen, oevers, dijken, hoge taluds e.d.. Binnen het plangebied zijn twee solitaire bomen aanwezig. Deze zijn geen onderdeel van een bomenrij en als zodanig geen onderdeel van een vaste vliegroute voor vleermuizen.

Direct grenzend aan het plangebied zijn wel meerdere bomenrijen en houtwallen aanwezig. Deze kunnen fungeren als vaste vliegroute voor vleermuizen.

Foerageergebied

Het plangebied heeft een open karakter en wordt doorkruist door enkele watergangen. Het is vrijwel volledig omgeven door houtwallen en bosranden. Hierdoor is er vrijwel altijd een beschutte hoek aanwezig voor vleermuizen om te foerageren. Het is mogelijk dat enkele algemenere soorten als de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis delen van het plangebied gebruiken als foerageergebied.

Conclusie

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en watervleermuis komen mogelijk voor in het plangebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn afwezig. Wel kunnen de bomen direct buiten de plangebiedsgrenzen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen herbergen. Daarnaast kunnen de houtwallen en bosranden fungeren als vaste vliegroute voor vleermuizen. Het plangebied kan daarnaast deels door vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied.

5.1.4 Broedvogels

Van de broedvogelsoorten worden algemene soorten waaronder koolmees, boomklever, merel, ekster, gaai en houtduif verwacht in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn exemplaren van koolmees en houtduif waargenomen. Nesten van de koolmees zijn enkel jaarrond beschermd indien in de directe omgeving van het nest geen alternatieve nestlocaties aanwezig zijn. Gezien de bosrijke omgeving is te stellen dat in de omgeving voldoende alternatieve nestlocaties in de vorm van boomholtes aanwezig zijn. Alle waargenomen soorten kunnen in de directe omgeving van het plangebied tot broeden komen.

Tijdens het veldbezoek zijn de twee bomen in het plangebied nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote, mogelijk jaarrond beschermde nesten. Ook de bomen direct grenzend aan het plangebied zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote nesten. Er zijn geen grote nesten aangetroffen.

Conclusie

Er komen verschillende algemene vogelsoorten voor in het plangebied. Mogelijk komen deze ook tot broeden in het plangebied. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten.

5.1.5 Reptielen en amfibieën

Uit de NDFF (gegevens van de afgelopen 15 jaar) zijn waarnemingen bekend van de rugstreeppad. De rugstreeppad is beschermd onder art. 3.5 van de Wnb. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde reptielen- of amfibieënsoorten aangetroffen. Gezien de aanwezige habitats (agrarische graslanden) kan het voorkomen van reptielen worden uitgesloten. Mogelijk komt op de oevers van de watergangen incidenteel een ringslang voor. Voortplantingslocaties van deze soort ontbreken echter. Wel zijn enkele exemplaren van de bastaardkikker aangetroffen. Gezien de aanwezige habitats kan ook de aanwezigheid van algemeen voorkomende soorten als gewone pad en bruine kikker in het plangebied niet worden uitgesloten. Deze soorten zijn beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten geldt in de provincie Zuid-Holland echter een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de uiterwaarden van rivieren, opgespoten terreinen en akkers, maar komt ook in lage dichtheden voor in begroeide sloten in veenweidegebied. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van (tijdelijke)

ondiepe wateren als poeltjes en plassen die vrij snel opwarmen. Ook ondiepe sloten en tijdelijk waterhoudende greppels fungeren als voortplantingswater.

Binnen het plangebied is geschikt voortplantingswater niet aanwezig. De aanwezige watergangen zijn te diep om te kunnen fungeren als voortplantingswater voor de rugstreeppad. Ook overwinteringshabitat in de vorm van vergraafbaar zand is niet aanwezig. Wel is er vlakbij het plangebied geschikt overwinteringsgebied voor de rugstreeppad aanwezig. Het betreft hier de bloembollenakkers ten noorden en westen van het plangebied. Geschikt leefgebied voor de rugstreeppad binnen het plangebied ontbreekt, waardoor het voorkomen van de rugstreeppad is uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde amfibieën en reptielen is uit te sluiten. Wel is het mogelijk dat de rugstreeppad op korte afstand van het plangebied voorkomt.

5.1.6 Vissen

Uit het NDFF zijn geen waarnemingen bekend van strikt beschermde vissoorten. Er is maar een beperkt aantal zoetwatervissoorten beschermd onder de Wet natuurbescherming. De watergangen binnen het plangebied zijn echter niet geschikt voor de beschermde zoetwatervissen; deze leven in rivier- en beeksystemen of sterk verlandende watergangen. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde vissoorten binnen het plangebied is uitgesloten.

5.1.7 Ongewervelde dieren

Uit het NDFF zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelde diersoorten. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelde dieren waargenomen. De in Nederland beschermde ongewervelde diersoorten stellen over het algemeen nogal specifieke eisen aan hun habitat. Libellen zijn afhankelijk van een geschikte waterkwaliteit of bepaalde watervegetatie. Dagvlinders hebben een bepaalde combinatie van waardplanten en vegetatiestructuur nodig. Geen van de beschermde dagvlinders en libellen kan voorkomen in de graslanden en sloten in en rondom het plangebied. Het water is voedselrijk en stilstaand en daarmee alleen geschikt voor de algemenere libellen en juffers die niet beschermd zijn. Er zijn geen waardplanten van de beschermde dagvlindersoorten. De beschermde waterroofkevers komen niet in de regio voor, maar zijn beperkt tot het Gooi en Noordoost-Overijssel.

De enige beschermde ongewervelde die op basis van de verspreidingsgegevens in het gebied voor kan komen is de platte schijfhoren. Dit is een zoetwaterslakje van ca. 6 mm breed en nog geen mm dik. De soort heeft een voorkeur voor veenbodems en lijkt in het veenweidegebied weinig kritisch ten aanzien van de waterkwaliteit. Deze kleine slak komt jaarrond voor in ondiepe, onbeschaduwde wateren met een uitbundige onderwatervegetatie. De soort wordt vooral aangetroffen in laagveengebieden, zowel in plassen als (landbouw)sloten. Binnen het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor de platte schijfhoren in de vorm van watergangen. De aanwezigheid van de platte schijfhoren in het plangebied is niet uitgesloten.

Conclusie

Mogelijk komt de platte schijfhoren voor in de watergangen in het plangebied

5.1.8 Samenvatting

In tabel 5-1 staat weergegeven welke soorten mogelijk kunnen voorkomen in het plangebied. Soorten die zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en waarvoor een algemene vrijstelling voor

het verstoren of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt in de Provincie Zuid-Holland zijn niet opgenomen.

Tabel 5-1: Mogelijk voorkomende beschermde soorten in of nabij het plangebied, op basis van beschikbare verspreidingsinformatie en veldbezoek.

Soortgroep	Mogelijk aanwezig (?)	Mogelijk voorkomende soorten	Bescherming onder Wnb
Vaatplanten	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Ja	Damhart	Art. 3.10
Vleermuizen	Ja	Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, meervleermuis en watervleermuis	Art. 3.5
Vogels	Ja	Algemeen voorkomende soorten als zwarte kraai, vink, boomklever, merel en houtduif	Art. 3.1
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Reptielen en amfibieën	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vissen	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelde soorten	Nee	Platte schijfhoren	3.5

Hierna worden de mogelijke effecten van de voorgenomen plannen beschreven op de beschermde soorten die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van het project. De soorten en soortgroepen waarvan het voorkomen is uitgesloten worden niet verder behandeld.

5.2 Effectbepaling en -beoordeling

5.2.1 Beschrijving effecten

In deze paragraaf worden de mogelijke effecten van de voorgenomen activiteiten beschreven op de leefgebieden van diersoorten met een instandhoudingsdoelstelling (Natura 2000) en op beschermde soorten (Wnb-soortenbescherming), voor zover die kunnen voorkomen in de omgeving van het project. De natuurwaarden waarvan het voorkomen is uitgesloten worden niet verder behandeld in dit hoofdstuk.

Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de uitvoering van de werkzaamheden en daarnaast ook van gebruik van het gebied na afronding.

Bij de uitvoering van het project worden diverse werkzaamheden uitgevoerd en machines en materieel ingezet. Tijdens de werkzaamheden kunnen de volgende storingsfactoren optreden:

- geluidproductie door materieel;
- optische effecten door rijdend materieel, beweging van materialen en mensen;
- stikstofdepositie op verzurings- en/of vermistings-gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten;
- vergraven van graslanden

Trillingen zijn bij de werkzaamheden niet aan de orde omdat werkzaamheden als heien en aanbrengen van damwanden niet nodig zijn.

Veel van deze factoren kunnen dieren belemmeren in het foerageren en rusten, wat nadelig is voor onder andere de energiebalans en de ongestoorde voortplanting. Daarnaast kan de afschrikkende werking ertoe leiden dat verblijfplaatsen worden verlaten of juist niet worden bereikt. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld eieren onvoldoende bebroed worden of jongen onvoldoende gevoed of beschermd worden en daardoor sterven.

5.2.2 Effecten op beschermde soorten

In deze paragraaf worden de negatieve effecten beschreven die mogelijk optreden op beschermde soorten. Alleen soorten die kunnen voorkomen in het plangebied worden behandeld (zie Tabel 5-1).

Damhert

De realisatie van het zonnepark leidt ertoe dat een groot oppervlak aan foerageergebied verdwijnt. Er zijn echter verschillende andere grazige open plekken op beide landgoederen die kunnen fungeren als foerageergebied voor het damhert. Deze plekken zijn omsloten door bos waardoor zij meer dekking bieden dan het plangebied, dat bovendien is gelegen aan de N206 en daarmee enige mate van verstoring kent. Gezien de relatief kleine populatie aan damherten blijft er voldoende alternatief foerageergebied voor deze soort over. Er is geen sprake van aantasting van het functionele leefgebied. De duurzame instandhouding van de soort is geborgd.

Conclusie

Er is geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Mitigatie is niet nodig.

Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig die worden aangetast door de voorgenomen werkzaamheden. Wel kunnen de werkzaamheden leiden tot effecten op trekkende en foeragerende vleermuizen, afhankelijk van het moment van uitvoering (periode in het jaar). Wanneer het bouwterrein wordt verlicht om bijv. diefstal van materiaal en materieel tegen te gaan, is verstoring niet uit te sluiten indien de werkzaamheden (gedeeltelijk) plaatsvinden in het actieve seizoen van vleermuizen. Dit loopt grofweg van april t/m oktober. In de directe omgeving zijn verschillende graslanden aanwezig die kunnen fungeren als alternatief foerageergebied. Na de realisatie van het zonnepark kan het plangebied weer fungeren als foerageergebied voor vleermuizen.

Direct buiten het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig. Indien wordt besloten om deze bomen te kappen om bijvoorbeeld de lichtinval op het zonnepark te verbeteren, dan dient nader onderzocht te worden of deze bomen een functie voor vleermuizen hebben. Vooralsnog zijn er echter geen plannen om bomen te kappen.

Conclusie

Negatieve effecten op foeragerende en trekkende vleermuizen zijn niet uit te sluiten, indien er verlichting wordt gebruikt in het vleermuisactieve seizoen. Overtreding van de Wet natuurbescherming kan daarmee niet uitgesloten worden. Mitigatie is dan nodig om dit te voorkomen. Dit is beschreven in paragraaf 5.3

Broedvogels

Indien er in het vogelbroedseizoen (grofweg de periode maart t/m augustus) wordt gewerkt is het mogelijk dat broedgevallen van vogels worden verstoord. Het kan dan met name gaan om soorten die in graslanden broeden, zoals kievit, scholekster, witte kwikstaart en graspieper, en ook om soorten van oeverzones, zoals meerkoet, wilde eend en rietgors.

Na afronding van de werkzaamheden is door de aanwezigheid van de zonnepanelen een groot deel van het plangebied niet langer geschikt om te fungeren als broedlocatie. Dit geldt met name voor de soorten die in graslanden broeden. De watergangen en oeverzones worden niet aangepakt, waardoor dit broedbiotoop behouden blijft. In de omringende omgeving is voldoende alternatief broedgebied voor in grasland broedende soorten aanwezig.

Conclusie

Effecten op broedvogels zijn niet op voorhand uit te sluiten indien er wordt gewerkt tijdens het broedseizoen. Er kan in dat geval sprake zijn van verstoring en vernietiging van broedgevallen. Hiermee kan sprake zijn van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Er moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om dit te voorkomen. Deze zijn beschreven in paragraaf 5.3.

Platte schijfhoren

De watergangen in het plangebied kunnen fungeren als leefgebied voor de platte schijfhoren. Deze watergangen worden echter niet aangetast. Van het beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen van de platte schijfhoren is daarmee geen sprake. Het functionele leefgebied blijft intact en de duurzame instandhouding is dan geborgd.

Conclusie

Effecten op de platte schijfhoren zijn uitgesloten. Overtreding van de verbodsbepalingen is niet aan de orde.

5.2.3 Samenvatting

De onderstaande tabel geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en het te verwachten is dat, zonder mitigerende maatregelen, negatieve effecten zullen optreden. In de laatste kolom staat het Wnb-artikel weergegeven waarvan verbodsbepalingen worden overtreden, als het negatieve effect optreedt.

Tabel 5-2: Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten van de Wnb in of nabij het plangebied.

Soort(groep)	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	Overtreding Wnb artikel
Grondgebonden zoogdieren	Damhert	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis	Verstoring foeragerende en trekkende dieren	3.5, vierde lid
Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten	Algemeen voorkomende soorten als graspieper en witte kwikstaart.	Verstoren en vernietigen van nesten en verwonden en doden van eieren en jonge vogels	3.1, tweede en vierde lid
Ongewervelde soorten	Platte schijfhoren	N.v.t.	N.v.t.

5.3 Mitigatie

Zorgplicht voor algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden kan een ecooloog het plangebied nalopen en eventueel aanwezige (niet-beschermde) amfibieën en grondgebonden zoogdieren oppakken of verjagen

naar omringend terrein. Zodoende worden de dieren gespaard van de verkeersbewegingen van wagens en graafmachines.

Een mogelijke aanpak is de systematische aanpak: tijdens de uitvoer van de werkzaamheden dienen machines en mensen systematisch van de ene zijde van het plangebied naar de andere te werken. Dieren kunnen dan aan de “andere” kant wegvluchten. Deze aanpak zou nader uitgewerkt moeten worden, omdat dan bekeken moet worden welke werkrichting realistisch is vanuit de uitvoeringspraktijk en tevens zorgt voor vluchtkansen voor fauna.

Vleermuizen

Om het verstoren van de mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen buiten het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn de volgende maatregelen nodig:

- 's Nachts geen bouwlampen op het terrein laten branden.
- Bij werkzaamheden in de schemering en avonden in het zomerseizoen (maart – begin november) waarbij verlichting gevoerd moet worden, moeten de lampen zodanig geplaatst worden dat er zo weinig mogelijk verstrooiing naar buiten (buiten het werkgebied) of boven is (op lage palen, naar beneden gerichte armaturen). Bovendien is het wenselijk om geen fel licht te gebruiken, liefst zacht amberkleurig licht (zie). Hieraan blijken vleermuizen zich het minst te storen.
- Bij uitvoering van werkzaamheden in de avond en/of nacht in de periode december t/m maart is verstoring van vleermuizen op voorhand uitgesloten, omdat ze dan in winterslaap zijn.

Figuur 5-1: Vleermuisvriendelijke verlichting, gedempt oranje licht, aangepaste armaturen zonder lichtverstrooiing en toepassen op korte palen.

Broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten

Ontheffing voor verstoring van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van verstoring of vernietiging van broedgevallen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels is te voorkomen door:

- buiten het broedseizoen te werken, *of*;
- te zorgen dat buiten de verstoringafstand van de broedgevallen gewerkt wordt, *en/of*;
- voorafgaand aan het broedseizoen het broedbiotoop voor vogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld door het gras zeer kort te maaien) en (gedurende het broedseizoen) te houden, *en/of*;
- de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen kan worden. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om bovengenoemde maatregelen te treffen en het terrein kort voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog te laten inspecteren op aanwezigheid van broedende vogels.

Het is in ieder geval raadzaam om opgaande beplanting (bomen, struiken en ruigten) in de winter te verwijderen, voor zover dat nodig is.

Door het treffen van bovenstaande mitigerende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet nodig. Het plan is daarmee uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

6 Natuurnetwerk Nederland

Bij de effectbepaling op het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelleefgebied wordt gekeken naar de ligging van het plangebied (ligt deze binnen of buiten de NNN-begrenzing en begrenzing van het weidevogelleefgebied), de natuurbeheertypen van het NNN en de mogelijke aantasting van de voorgenomen ingreep op het realiseren en behouden van deze natuur.

6.1 Ligging plangebied ten opzichte van NNN

Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken, zijn de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied gespecificeerd. In de provincie Zuid-Holland is dit vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014 van de provincie Zuid-Holland en het Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2018.

De ligging van het plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN) is in figuur 6-1 weergegeven. Het plangebied grenst aan de bosgebieden behorende bij het landgoed 'Klein Leeuwenhorst' en het natuurgebied 'Nieuw Leeuwenhorst', welke beiden zijn aangewezen als onderdeel van het NNN. Uit deze figuur is op te maken dat het plangebied geheel buiten de begrenzing van het NNN ligt.

Figuur 6-1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (groen weergegeven). Bron: Provincie Zuid-Holland.

6.2 Ligging plangebied t.o.v. belangrijk weidevogelleefgebied

De ligging van het plangebied ten opzichte van belangrijk weidevogelleefgebied is in figuur 6-2 weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat het dichtstbijzijnde belangrijk weidevogelleefgebied op ca. 1,14 km afstand van het plangebied ligt.

Figuur 6-2: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Weidevogelleefgebied (groen weergegeven). Bron: Provincie Zuid-Holland.

6.3 Effectbepaling en -beoordeling

Gezien de afstand van het plangebied tot het weidevogelleefgebied is het uitgesloten dat er effecten optreden als gevolg van geluidverstoring, lichtverstoring en optische verstoring. Negatieve effecten op belangrijk weidevogelleefgebied zijn hierdoor uitgesloten. Er is geen sprake van aantasting van de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het NNN en weidevogelgebied waardoor het plan niet strijdig is met de Verordening Ruimte van de provincie. Omdat er voor de realisatie van dit project geen bestemmingswijziging binnen het NNN nodig is, is er geen noodzaak tot een verdere toetsing aan het planologisch kader van het NNN.

7 Conclusie

Natura 2000

- Directe aantasting als gevolg van ruimtebeslag is uitgesloten.
- Verstoring tijdens de aanlegfase zal niet reiken tot de nabijgelegen Natura 2000-gebieden zodat negatieve effecten uitgesloten kunnen worden.
- Mogelijk leiden de werkzaamheden tot stikstofdepositie op kwetsbare habitattypen. Een AERIUS-berekening moet uitwijzen of er sprake is van een vergunning- of meldingsplicht in het kader van de Wnb.
- Wanneer er sprake is van een toename van stikstofdepositie boven de 0,05 mol N/ha/jr binnen een gevoelig Natura 2000-gebied kan een significant negatief effect als gevolg van stikstofdepositie op voorhand niet uitgesloten worden en moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Daarmee wordt het kaderstellende bestemmingsplan planMER-plichtig.

Beschermde soorten

- Binnen het plangebied komen damherten, vleermuizen, broedvogels en de platte schijfhoorn mogelijk voor.
- De uitvoering van het project leidt mogelijk tot verstoring van broedvogels als binnen het broedseizoen wordt gewerkt; dit is een overtreding van de Wnb;
- Overtreding van de Wnb is te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken; dit is noodzakelijk omdat ontheffing voor verstoring van broedvogels in dit geval niet wordt verleend;
- Andere beschermde soorten ondervinden geen effecten van het project indien er (wanneer nodig) mitigerende maatregelen worden getroffen;
- Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig, mits de mitigatie wordt uitgevoerd.
- Daarmee is het plan uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

NNN

- Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNN en weidevogelleefgebied;
- Er zijn geen permanente effecten op NNN en weidevogelgebied aan de orde.
- Het plan is daarmee niet in strijd met de Verordening Ruimte van de provincie.

8 Bronnen

Literatuur:

- Provincie Zuid-Holland Verordening Ruimte 2014
- Provincie Zuid-Holland Natuurbeheerplan 2018

Internet:

- globespotter.cyclomedia.com
- www.anemoon.org
- www.ndff.nl
- www.ravon.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vleermuis.net
- www.vlinderstichting.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1

Juridisch en beleidsmatig kader

Natuurwetgeving en -beleid

Gebiedsbescherming

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities worden door de afzonderlijke provincies doorvertaald naar een Provinciale Natuurvisie. Deze heeft als doel om de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren, instandhouding van het Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen en (als een provincie dat wil) beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden. Tot slot dienen landschap en cultuurhistorie ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie te zijn.

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk via de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor Natura 2000-gebieden en via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige EHS (hierna: NNN). Hieronder worden beiden beknopt toegelicht.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermde Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstrend effect kunnen hebben op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

Let wel, niet alleen activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor

de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Wnb.

Programma aanpak stikstof

Per 1 juli 2015 is de Nbwet 1998 aangepast waarbij de Programma aanpak stikstof (hierna: PAS) in werking is getreden. De PAS is per 1 januari 2017 in de Wnb opgenomen. De PAS heeft onder andere als doel de vergunningverlening voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken vlot te trekken.

In de PAS zijn 117 Natura 2000-gebieden opgenomen waarvan de habitattypen en/of leefgebieden van soorten stikstofgevoelig zijn. In de overige Natura 2000-gebieden is op dit moment geen sprake van een stikstofprobleem.

Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied is een herstelstrategie en passende beoordeling opgesteld waarmee onderbouwd is in hoeverre ontwikkelruimte voor stikstof beschikbaar is. De ontwikkelruimte is verdeeld over vier componenten:

- Autonome groei: stikstofruimte verbonden aan algemene autonome ontwikkeling voor wonen en verkeer (zonder vergunning);
- Stikstofruimte voor prioritaire projecten van nationaal belang;
- Stikstofruimte voor projecten onder de grenswaarde¹ waarvoor een melding volstaat:
  - grenswaarde 1,00 mol N/ha/j;
  - bij benutting van 95% wordt grenswaarde van 1,00 mol N/ha/j verlaagd² naar 0,05 mol N/ha/j en is hetgeen onder d) van toepassing;
  - bij een bijdrage onder de 0,05 mol N/ha/j is geen melding nodig;
- Vrije ontwikkelruimte voor projecten > 1 mol N/ha/j (vergunningplicht); hiervoor is de ruimte beperkt, de verdeling van de ruimte is afhankelijk van provinciale regels maar in principe geldt: wie het eerst komt wie het eerst maalt.

De PAS geldt voor een periode van 6 jaar (2015-2021). Hierbij wordt de beschikbare depositieruimte doorgaans in twee tijdvakken van elk 3 jaar uitgegeven. De provincie en het ministerie van LNV hebben als bevoegd gezag de mogelijkheid om de verdeling over de 6 jaren anders in te vullen.

¹ Zie Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

² De verlaging geldt alleen voor projecten binnen dit segment en niet voor prioritaire projecten.

Natuurnetwerk Nederland

Met het oog op het eerste lid, art. 1.12 Wnb draagt de provincie Zuid-Holland zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN). De provincie wijst daartoe gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Het NNN heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Hierdoor kunnen planten en dieren zich gemakkelijker verspreiden en zijn gebieden beter bestand tegen klimatologische veranderingen en negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden is bovendien een grotere soortendiversiteit te verwachten.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het NNN aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als "bijzondere provinciale natuurgebieden" en "bijzondere provinciale landschappen".

Binnen het NNN zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn.

In geval van negatieve effecten op gebieden die onder het NNN vallen, geldt een compensatieplicht voor directe negatieve effecten binnen de begrenzing van het NNN. Daarnaast dienen binnen een aantal provincies ook externe effecten beoordeeld te worden. De compensatieplicht verloopt conform de Verordening Ruimte van de provincie Zuid-Holland uit 2014.

Soortbescherming

Beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.

Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze

richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 2-1 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Onder de Wet natuurbescherming zal voor deze soorten een ontheffingsplicht gaan gelden, behalve als het bevoegd gezag, de provincie of het ministerie van LNV, door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit. De bevoegdheid voor het verlenen van een ontheffing of vrijstelling wordt overgeheveld naar de provincie³.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen middels een verordening. Provincie Zuid-Holland heeft op 6 december 2016 de beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming en de vrijstelling vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën (voor een overzicht van vrijgestelde soorten zie bijlage 1).

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving (LNV, 1998). Veelal komt de zorgplicht

³ Met uitzondering van aantal in art 1.3 van de Wet natuurbescherming genoemde projecten (van nationaal belang)

erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁴: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort (zie voorbeelden). Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Bescherming van bossen

De voormalige Boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 5 van de Wnb. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. Een kapmelding wordt ingediend bij de provincie Zuid-Holland.

De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht. Kap van bos en bomen in beschermde natuurgebieden als onderdeel van het NNN dienen mogelijk extra gecompenseerd te worden conform provinciale beleidsregels.

Dunningswerkzaamheden in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen

⁴ EHvJ zaak C-103/00 en zaak C -221/04

van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming. De desbetreffende kapwerkzaamheden hoeven daarom niet gemeld worden in het kader van de Wnb.

Overigens is het mogelijk dat de provincie Zuid-Holland een kapverbod instelt, bijvoorbeeld ten behoeve van bescherming van natuur- en landschapswaarden, voor de duur van telkens maximaal 5 jaar per besluit.

Bevoegd gezag

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wet natuurbescherming. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag (art. 1.3, lid 5). Dit betreffen handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, Tracéwet, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, activiteiten Koninklijk Huis, etc.

Bijlage

2. Landschappelijke inpassing

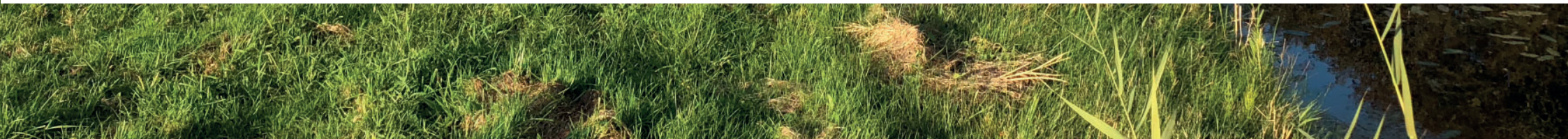

Zonnepark Leeuwenhorsterhoek - landschappelijke inpassing

Lindemans Landschapsarchitecten
24-10-2018

Inleiding - Project en plangebied

Boven: Topografische kaart 1:25 000. Bron: Kadaster 2017

In rood het plangebied.

Inleiding

HerBo GroenLeven BV werkt in opdracht van Landgoed Klein Leeuwenhorst B.V. aan plannen voor een zonnepark op het landgoed Klein Leeuwenhorst. Het initiatief betreft de ontwikkeling een zonnepark van ca. 2 ha.

Landschappelijke inpassing

Onderdeel van de voorbereidingen van het zonnepark is het opstellen van een plan voor landschappelijke inpassing.

Het doel van landschappelijke inpassing bestaat uit het benoemen van de kwaliteit van het landschap rond het plangebied en die kwaliteit verwerken of versterken in de inrichtingsplannen voor het zonnepark.

Het benoemen van de ruimtelijke kwaliteit is gebaseerd een landschapsanalyse aan de hand van kaartmateriaal, informatie uit provinciale en gemeentelijke beleidsstukken en informatie van de eigenaar van het terrein.

De landschappelijke inpassing beperkt zich tot het 'hoe?' als het gaat om het aanleggen van een zonnepark op deze locatie.

Uitgangspunten

In deze landschappelijke inpassing wordt toegelicht welke ruimtelijke waarden in het plangebied van invloed zijn op de vormgeving van het zonnepark.

De ruimtelijke waarden hebben betrekking op de beleving van het landschap. De waarden beschrijven de wijze waarop mensen in het gebied het project zien, in relatie tot de omgeving en in relatie tot andere landschappen.

De gemeente Noordwijkerhout heeft in haar antwoord op het principeverzoek de volgende uitgangspunten voor een goede inpassing gegeven:

Uitwerken zodat er sprake is van meervoudig ruimtegebruik, dat wil zeggen dat het project niet alleen waarde toevoegt op gebied van de energietransitie door duurzame energieopwekking en economische waarde, maar ook op gebied van natuurwaarden, bodemkwaliteit en zo mogelijk educatieve en wetenschappelijke waarde. Het gebied is immers gelegen in een waardevol landschap.

Ook wijzen wij er op dat het project op passende wijze, zodanig dat deze de instemming heeft van de gemeente, moet worden ingepast in de integrale ontwikkeling van het landgoed.

Nadere uitwerking van het initiatief naar aanleiding van de principe-uitspraak.

Alvorens wij een definitief besluit kunnen nemen over het verlenen van planologische medewerking, dient bij de nadere uitwerking van de nog in te dienen definitieve aanvraag met in ieder geval de volgende aspecten rekening te worden gehouden:

- *de uitstraling van de panelen naar de omgeving, zoals de oplichting van de panelen door zonlicht;*
- *de gevolgen voor de waterafvoer;*
- *flora-en fauna;*
- *de effecten van de educatieve functie, zoals verwachte bezoekers-aantallen en daarmee verband houdend de parkeer-en verkeersstromen, deze dienen inzichtelijk worden gemaakt;*
- *de wijze van participatie door betrokkenen, zoals burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties;*
- *de gevolgen voor de bodemkwaliteit;*
- *het van toepassing zijnde, vigerend beleid;*
- *de inpassing van het initiatief in de integrale ontwikkeling van het landgoed.*

Locatie

De locatie betreft een perceel grasland aan de rand van het landgoed direct noordwestelijk van de N206. De grond wordt als weiland gebruikt.

1. Bosrand aan de westzijde.

Projectgebied

2. Beeld vanaf de zuidrand richting het westelijk gelegen bos.

3. Beeld vanaf de zuidoosthoek langs het talud van de N206 richting het noorden.

4. Beeld van de N206, verhoogd en verscholen in dichte beplanting.

5. Beeld van N206 in zuidelijke richting.

6. Beeld halverwege het terrein richting het oosten (N206)

7. Beeld vanaf de noordzijde. Op de voorgrond de bollengrond, op de achtergrond de N206 en de beplanting aan de zuidzijde.

8. Beeld van de bollengrond aan de westrand van het terrein.

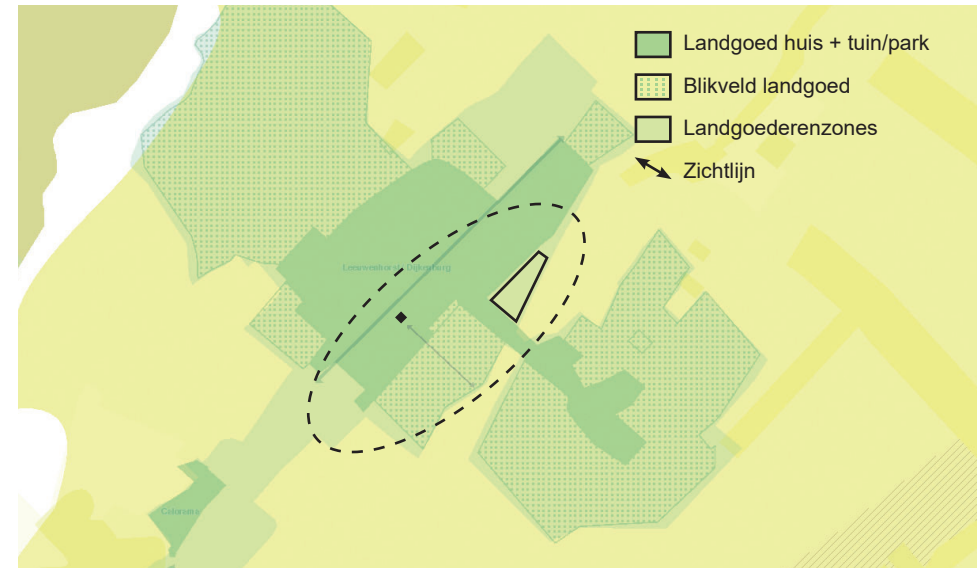
Locatie van de foto's

Landschapsanalyse

Landgoederen en kernen op de strandwallen.
Bron: provincie Zuid-Holland Gebiedsprofiel Bollenstreek

Klein Leeuwenhorst in de landgoederenzone.
Bron: Cultuurhistorische Atlas provincie Zuid-Holland

Relatie met landgoed Klein Leeuwenhorst

Het plangebied ligt in de landgoederenzone ten zuidwesten van Noordwijkerhout in de bollenstreek.

De ondergrond van Nederlandse kustlandschap is hier opgebouwd uit een opeenvolging van strandwallen en strandvlaktes parallel aan de jonge duinen. De strandwallen zijn vanwege hun hogere ligging altijd aantrekkelijk geweest voor bewoning. Landgoed Klein Leeuwenhorst ligt ook op een strandwal. Het plangebied ligt echter in een (door strandwallen) ingesloten strandvlakte. Dit verschil in ondergrond komt tot uiting in de structuur van het landgoed. Huis, tuin en bossen liggen op de strandwal. Het gedeelte van het landgoed in de strandvlakte wordt als bollenland of weiland gebruikt. Op de strandwal bepalen lanen en paden de structuur van het landgoed. Op de strandvlakte worden kavels gescheiden met sloten.

Planlocatie verscholen achter houtsingel, vanaf Leeuwenhorsterlaan

Beeld vanuit het landgoedbos westelijk van de locatie.

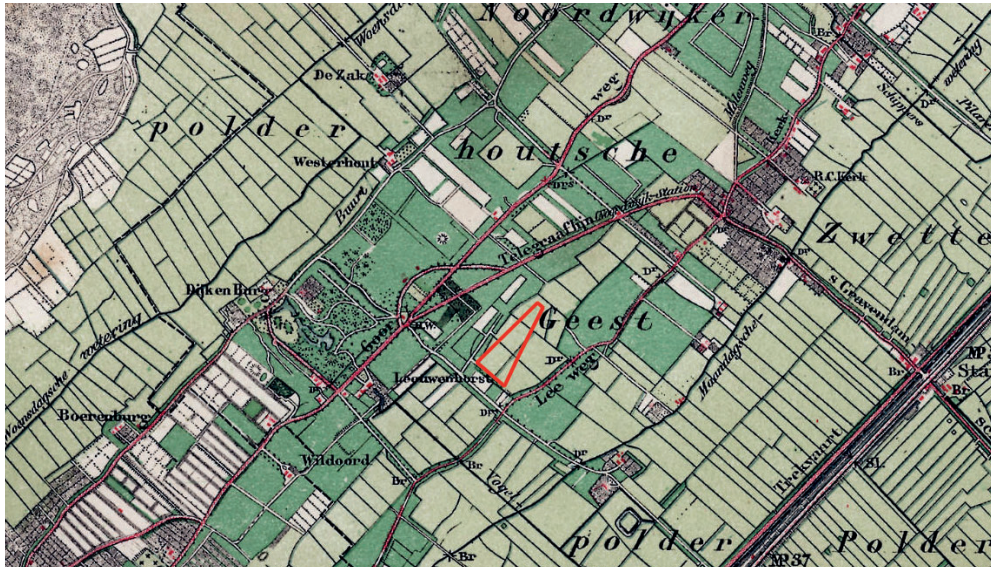
Een deel van de graslanden bij het landgoed vormen het 'uitzicht' vanaf het huis en zijn daarom belangrijk in het ensemble. Het plangebied ligt niet in het uitzicht. Het ligt wat verscholen in de oostelijke flank van het landgoed. Er lopen geen paden langs het gebied en de beplanting langs de N206 onttrekt het gebied aan het zicht van het verkeer. Alleen vanaf de bollengrond ten noorden van het terrein is er direct zicht op het terrein. (Zie foto 6 blz.5)

Ruimtelijke typering

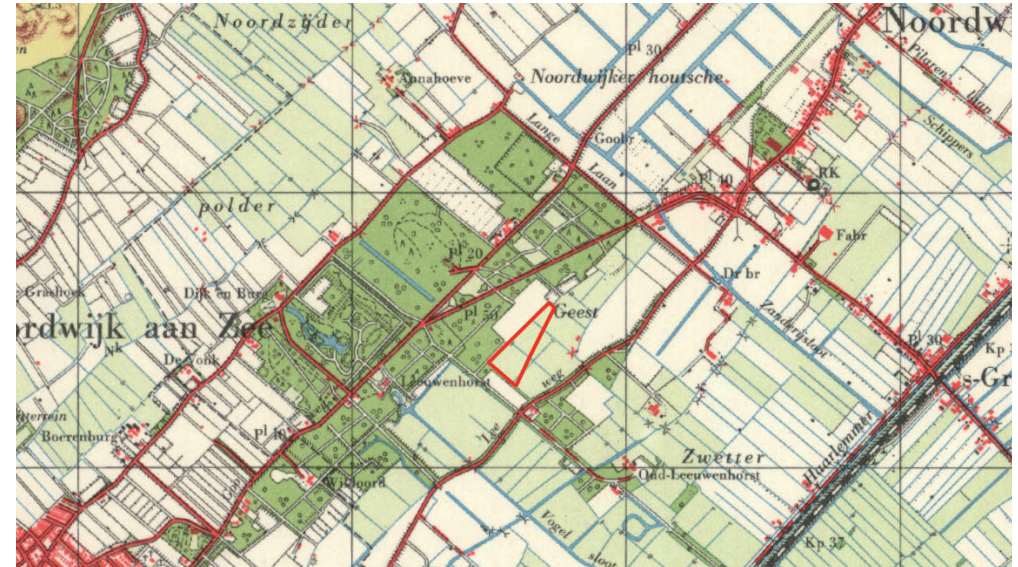
Het plangebied vormt, ruimtelijk, een eigen kamer in het gebied. Aan drie kanten staat bos of singelbeplanting van het landgoed. De omkadering wordt voltooid door de wegbegeleidende beplanting langs de N206.

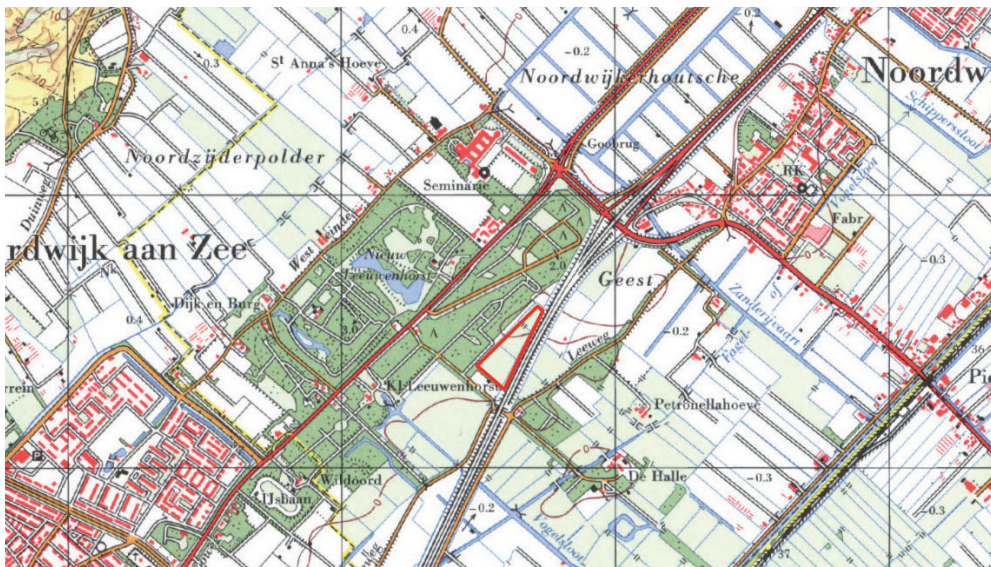
Landschapsanalyse

Topografische kaart ca. 1900. Bron: Kadaster.

Topografische kaart ca. 1960. Bron: Kadaster.

Topografische kaart ca. 1975. Bron: Kadaster.

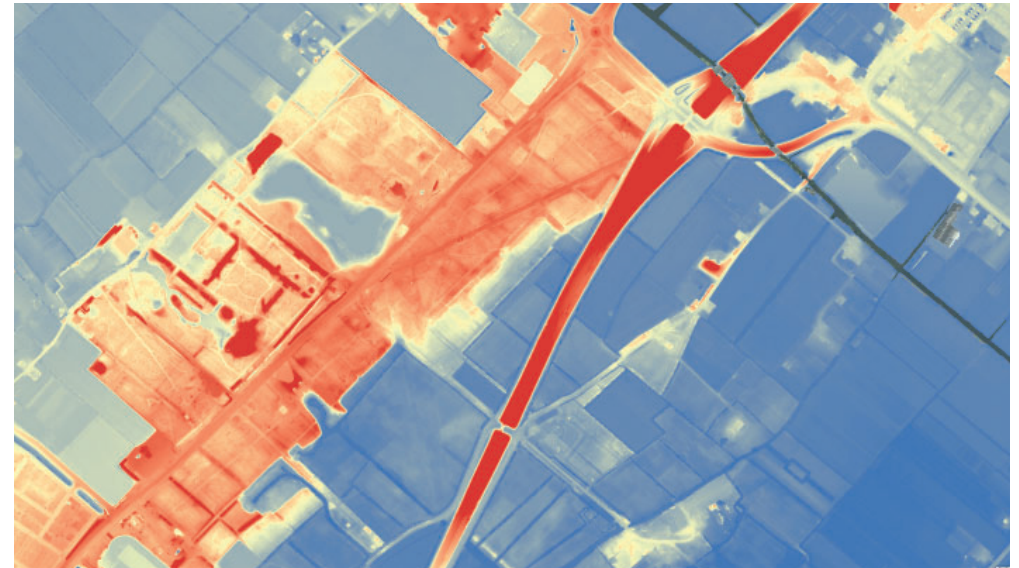
Topografische kaart ca. 2017. Bron: Kadaster.

Rond 1900 worden de weiden op de ingesloten strandvlakte in drie grotere eenheden verdeeld door laanbeplanting in de landgoederenzone (o.a. de Leeuwenhorsterlaan). In de jaren-vijftig wordt in het gebied ten noorden van de planlocatie bos gekapt ten behoeve van bollengrond en wordt het gebied van de Noordwijkerhoutsche Geest een grootschaliger en opener landschap. In de jaren-70 wordt die ontwikkeling weer omgekeerd. Na de aanleg van de verhoogde N206 krijgt het plangebied weer een zeer besloten karakter.

Het terrein volgt de grote lijnen van het landschap. Het ligt in de lengte parallel aan de grens van de strandwal en volgt net als de N206 de oriëntatie van de strandwallen en strandvlaktes. De watergang langs de N206 is de afvoer van het gebied.

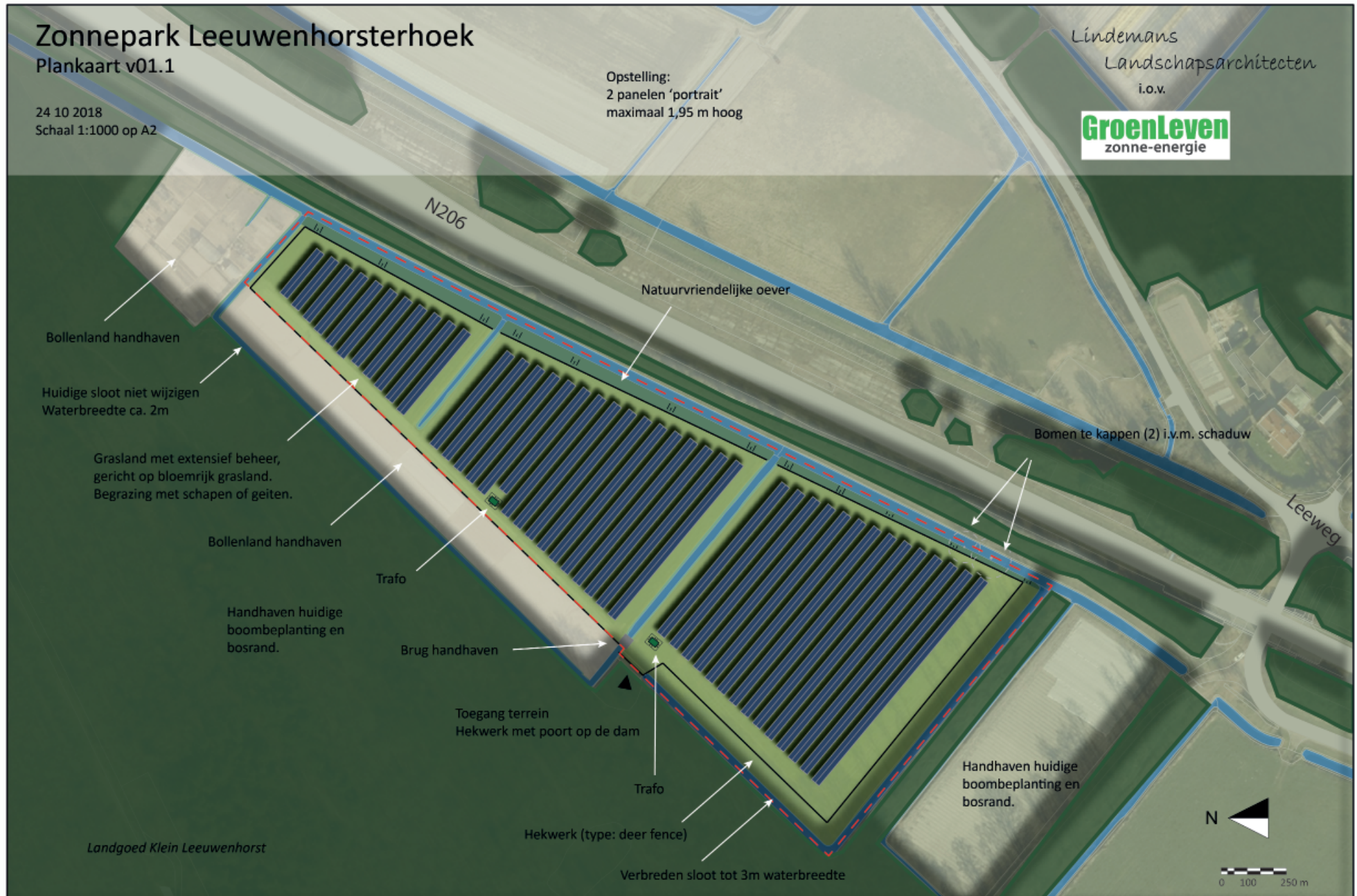
De lokale structuur ligt daar dwars op en volgt de gradiënt van strandwal naar strandvlakte (hoog-droog naar laag-natter). Dit komt tot uiting in de kavelrichting en de doodlopende sloten. Het reliëf is niet indrukwekkend, maar is er wel. Het plangebied bestaat uit een drietal kavels, waarvan kavelstructuur doorloopt in de kavels ten oosten van de N206.

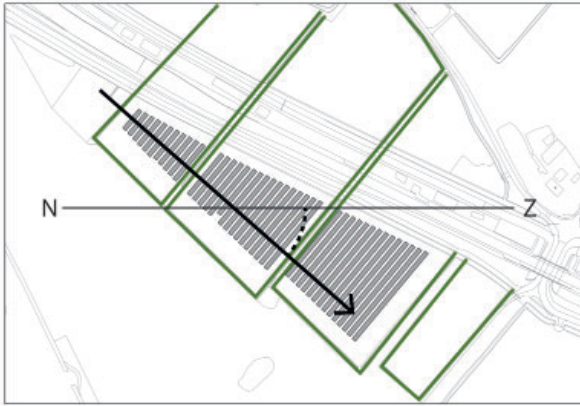

Hoogteverschillen in het maaiveld (Rood is hoog, blauw is laag)
Bron: AHN3.

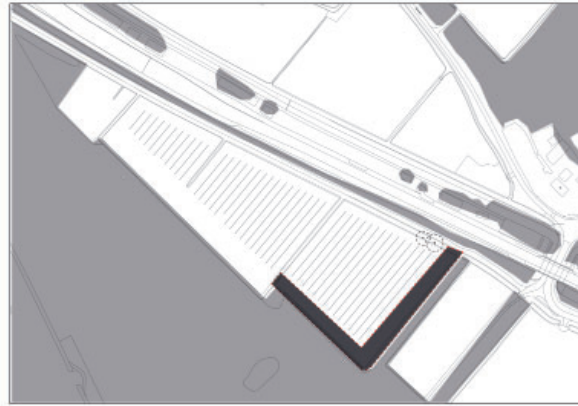

Ontwerp - Plankaart

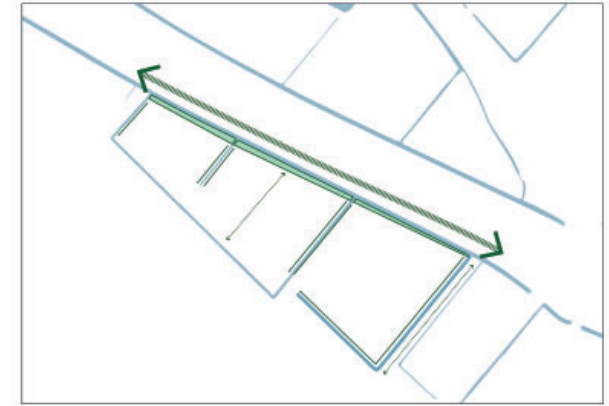

De opstelling wordt gedraaid in de kavelrichting. Kavel-sloten worden behouden.

Aan de zuid(-west) zijde veroorzaakt het bos schaduw.

Natuurvriendelijke oever in de hoofdrichting van het landschap, gekoppeld aan grote structuur. Extensief beheerde slootranden gekoppeld aan de gradient hoog-laag

Toelichting op het ontwerp

Een belangrijk uitgangspunt voor het zonnepark is het creëren van multifunctioneel gebruik. In de eerste plaats gebeurt dat door de agrarische functie te behouden en het terrein met schapen of geiten te beweiden. Daarnaast wordt er langs de bermsloot van de N206 een natuurvriendelijke oever aangelegd. De oevers langs de kleinere dwarsloten worden door een extensief maaibeheer ecologisch interessanter.

De hoge beplanting aan de zuid- en zuidwestzijde geeft dat problemen vanwege beschaduwing. De beplanting in de singel en bosrand blijft behouden. Dat is onderdeel van de structuur van het landgoed. De opstelling zonnepanelen houdt daarom afstand tot deze bomen.

Langs de bermsloot van de N206 staan in de zuidoosthoek van het terrein twee bomen (een eik en een wilde kers). Deze bomen geven een problematische hoeveelheid schaduw. Wat een reden is om hen te kappen. Op deze plek kan de natuurvriendelijke oever dan ook doorlopen.

De landschappelijke inpassing van dit park bestaat meer uit het handhaven en aanpassen (of verwijderen) van elementen uit het landschap, dan het toevoegen van nieuwe elementen (schermen beplanting of wallen in de randen). Het kader van bos en wegbeplanting is zodanig 'stevig' dat nieuwe elemen-

ten snel 'gerommel in de marge' worden. Daarom is ook gekozen voor een eenduidige natuurvriendelijke oever aan een zijde en de overige ruimte buiten de panelen extensief beheerd weiland te laten.

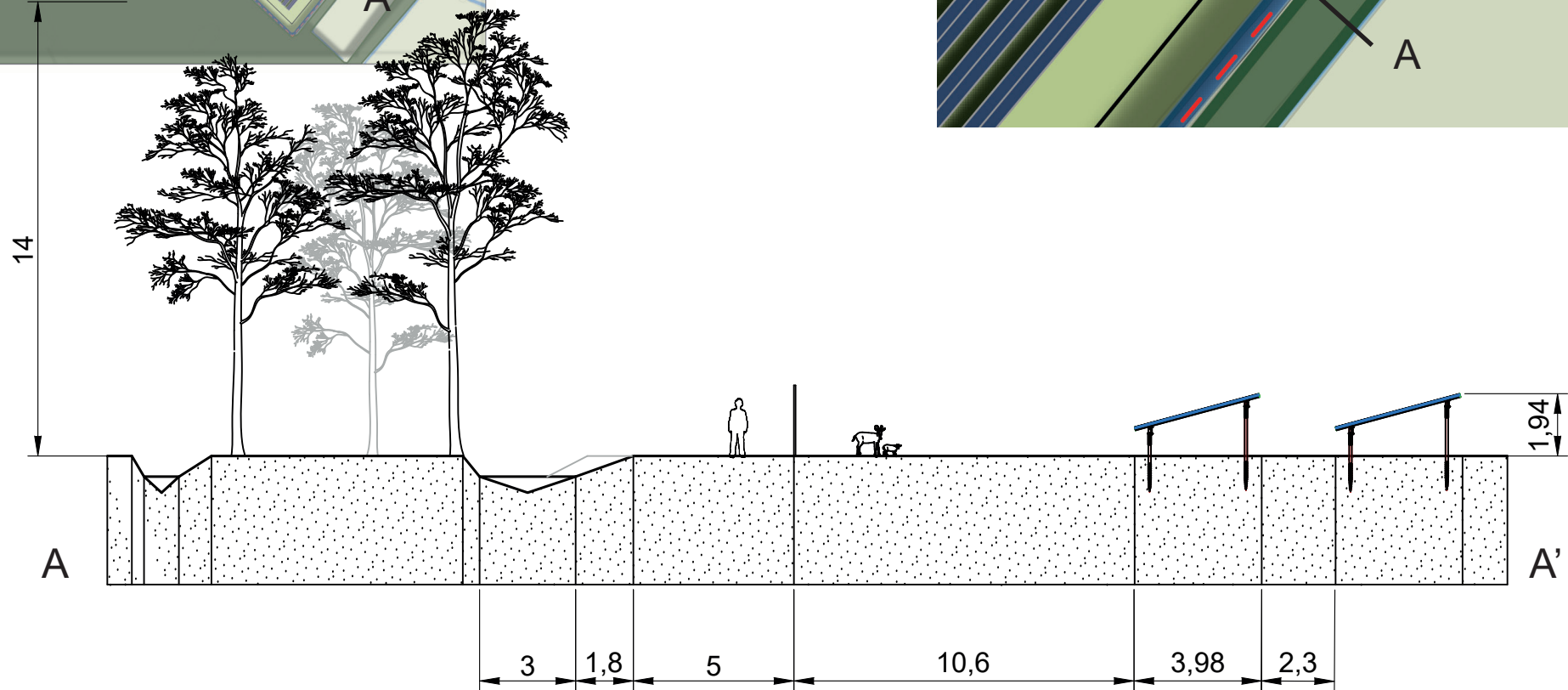
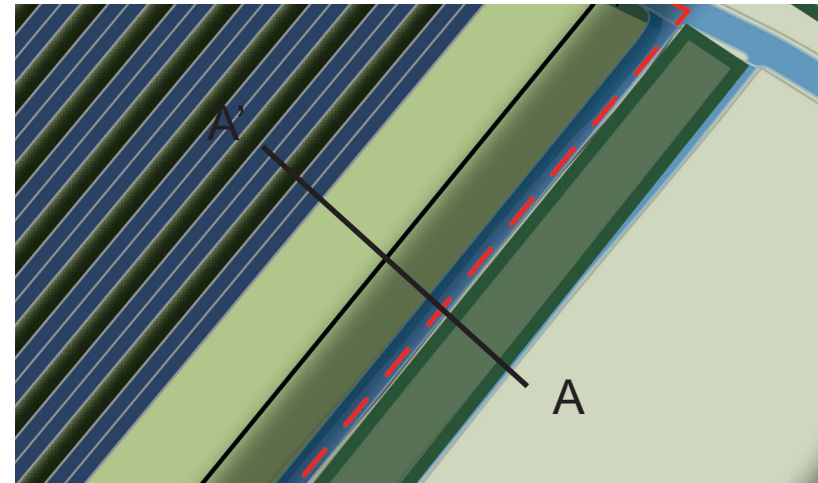
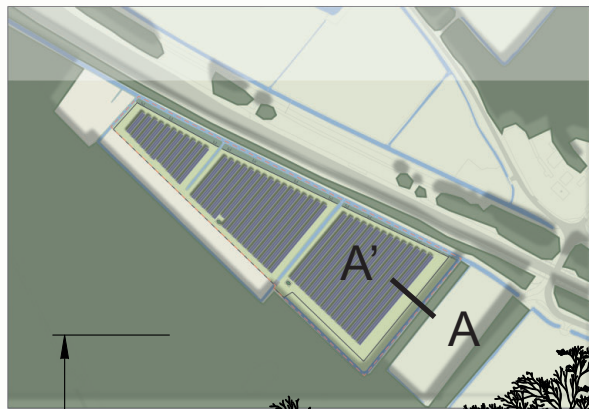
Uitgangspunt is zo min mogelijk in de bodem te wijzigen en het maaiveld en de sloten te handhaven. Het terrein moet aan het einde van de exploitatie van het park weer in de huidige staat worden teruggebracht.

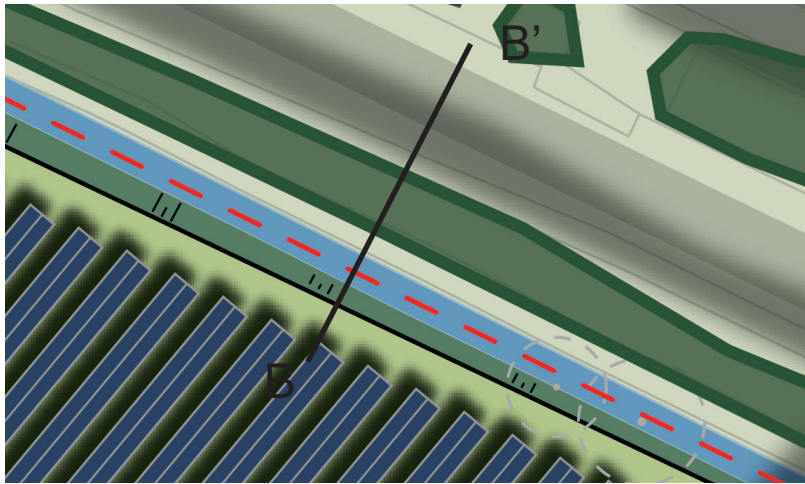
Een zonnepark is om ongelukken, vandalisme en diefstal te voorkomen niet toegankelijk. Hiervoor wordt rondom een hekwerk geplaatst, ook wordt de sloot aan de zuid- en zuidwestzijde van het terrein tot 3m verbreed om een serieuze hindernis te vormen. Het hekwerk wordt een zgn. 'deer fence', een gaashekwerk met vierkante houten palen 2,20 m hoog en metaal (prikkel-) draad) voor de bovenste 40 cm.

Het zonnepark bestaat uit schansen van 6x2 panelen 'portrait'. De schansen hebben een maximale hoogte van 1,95 m. In het park worden ook twee trafo's opgenomen. Ca. 2,51 m hoog en in een neutrale grijstint.

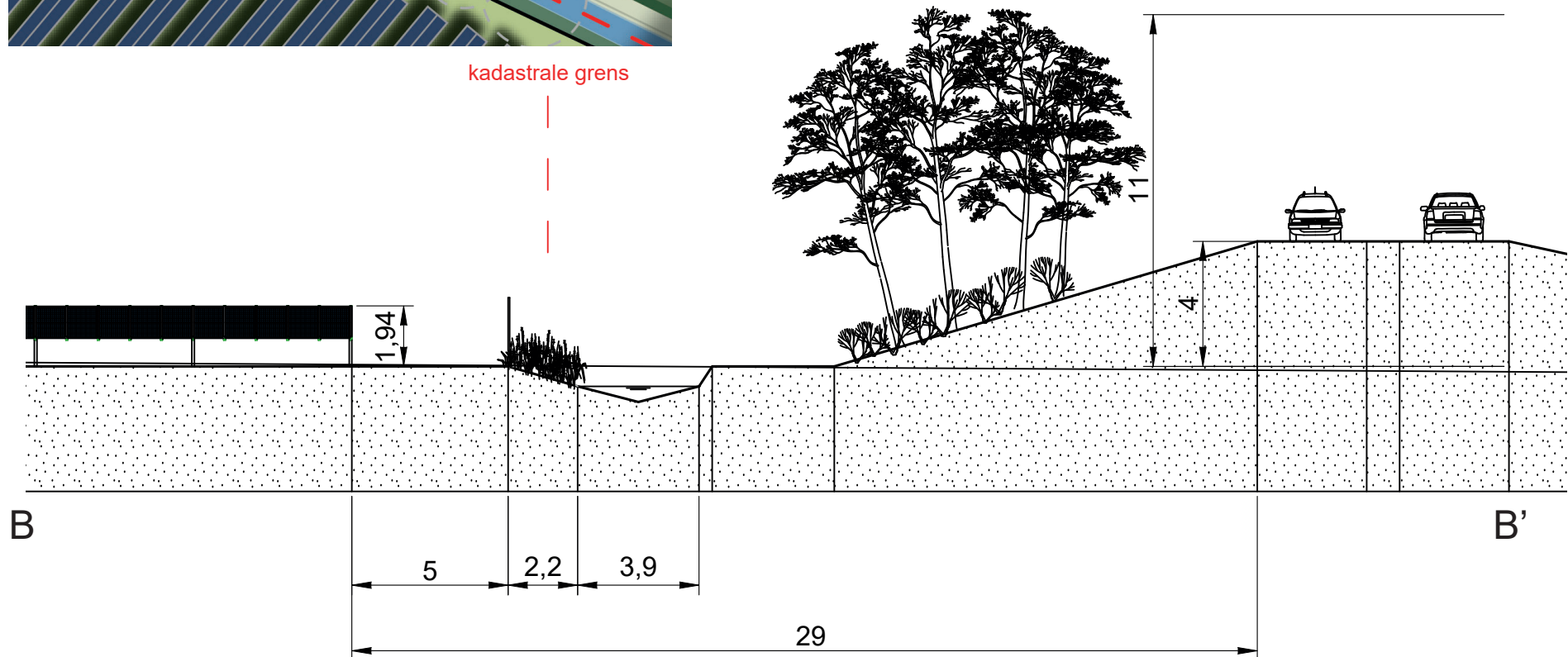
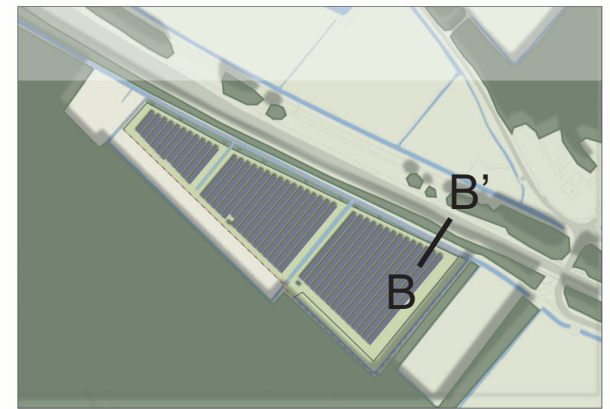

Profielen - noordwestzijde

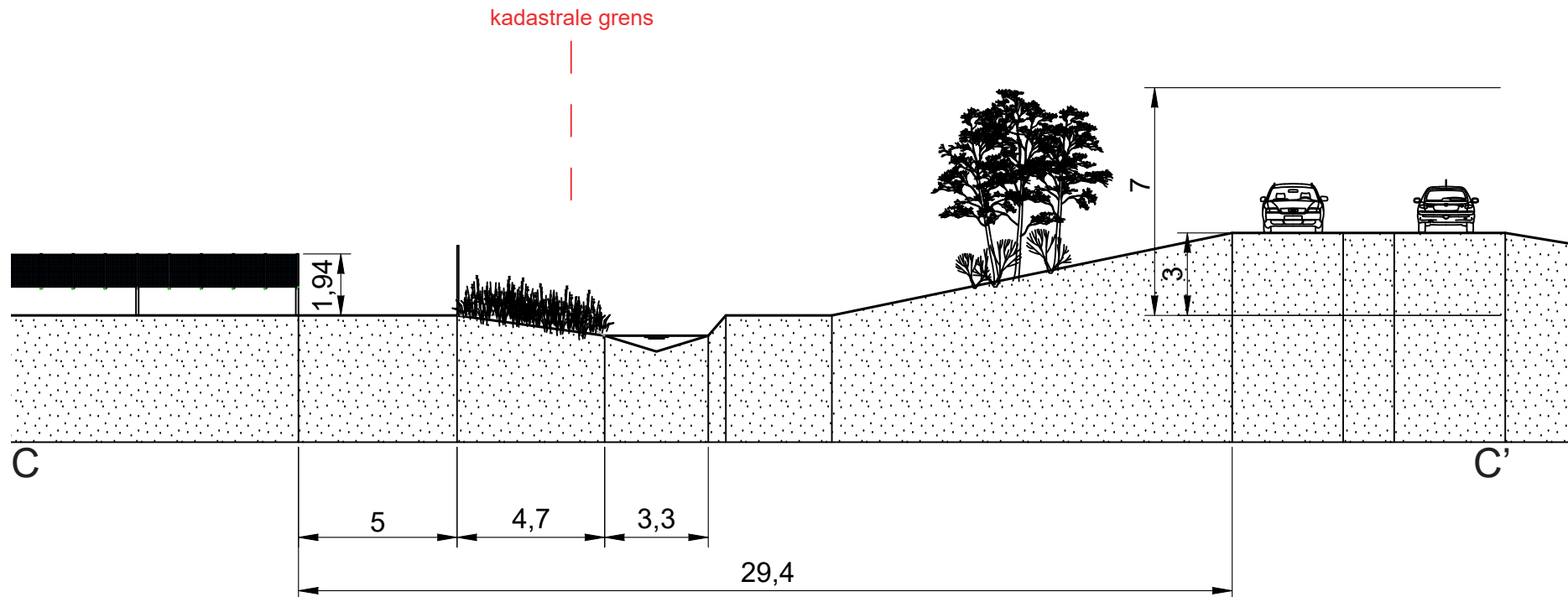
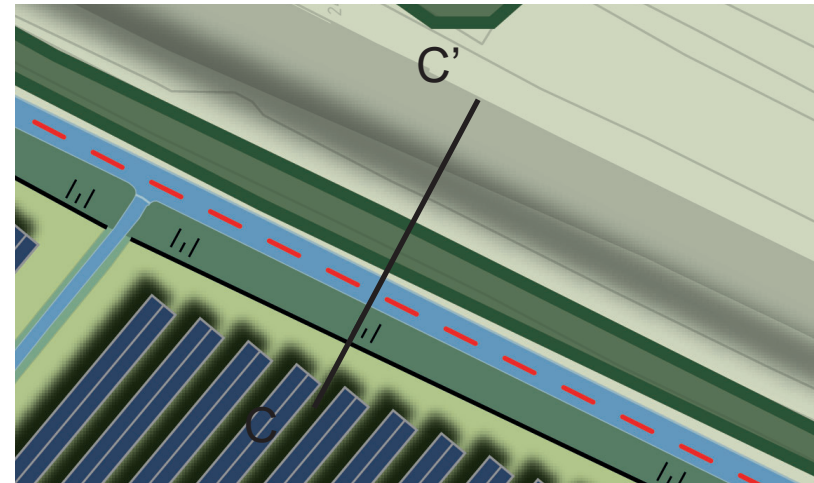
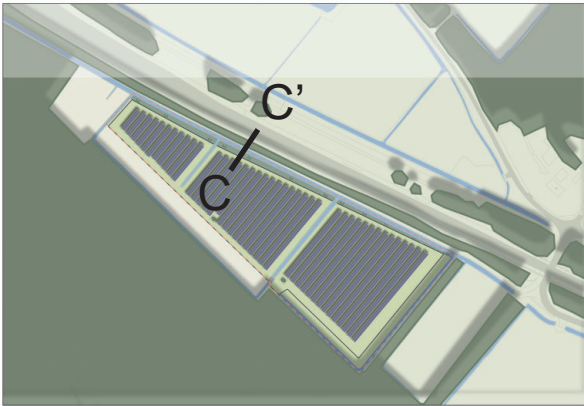

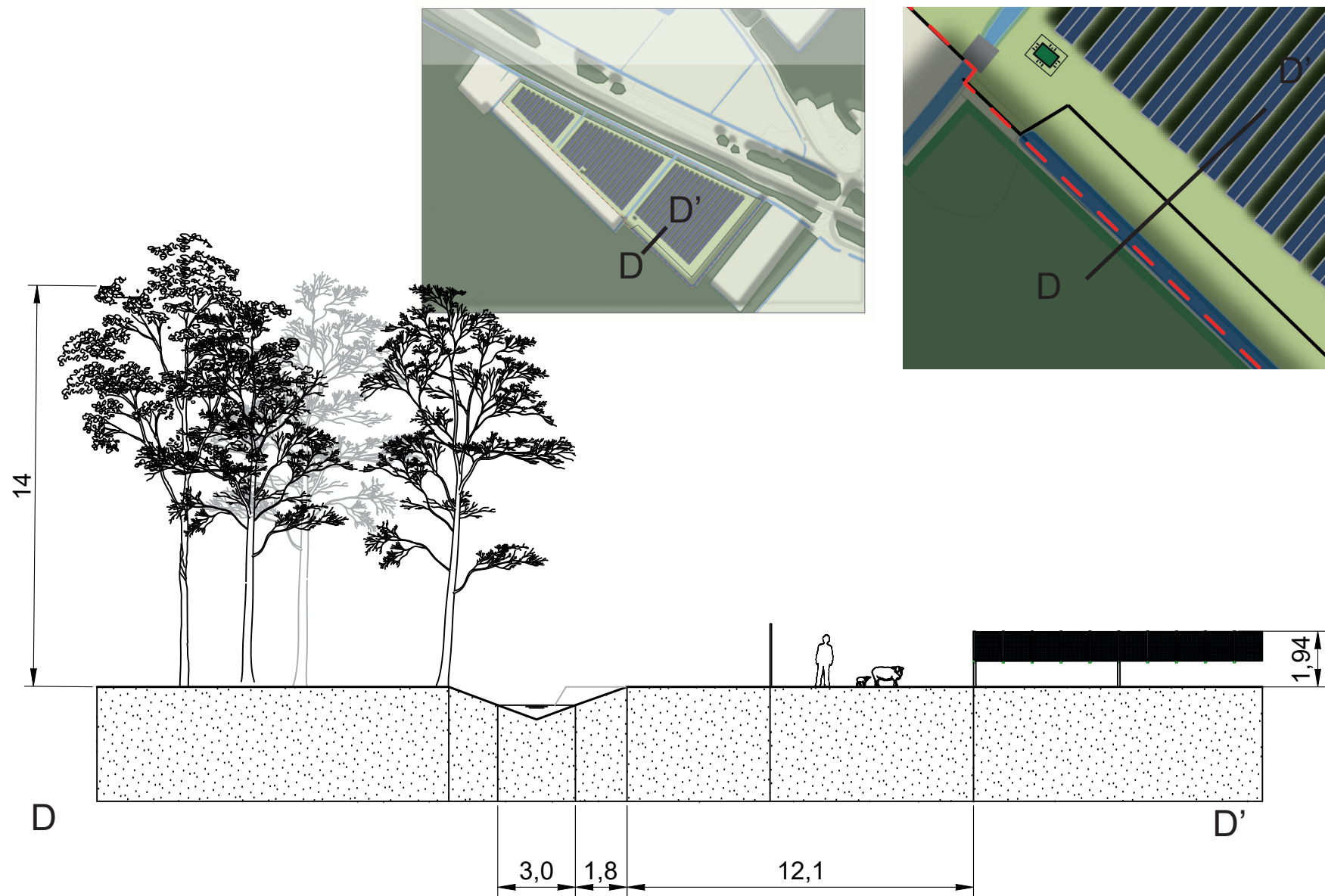
kadastrale grens

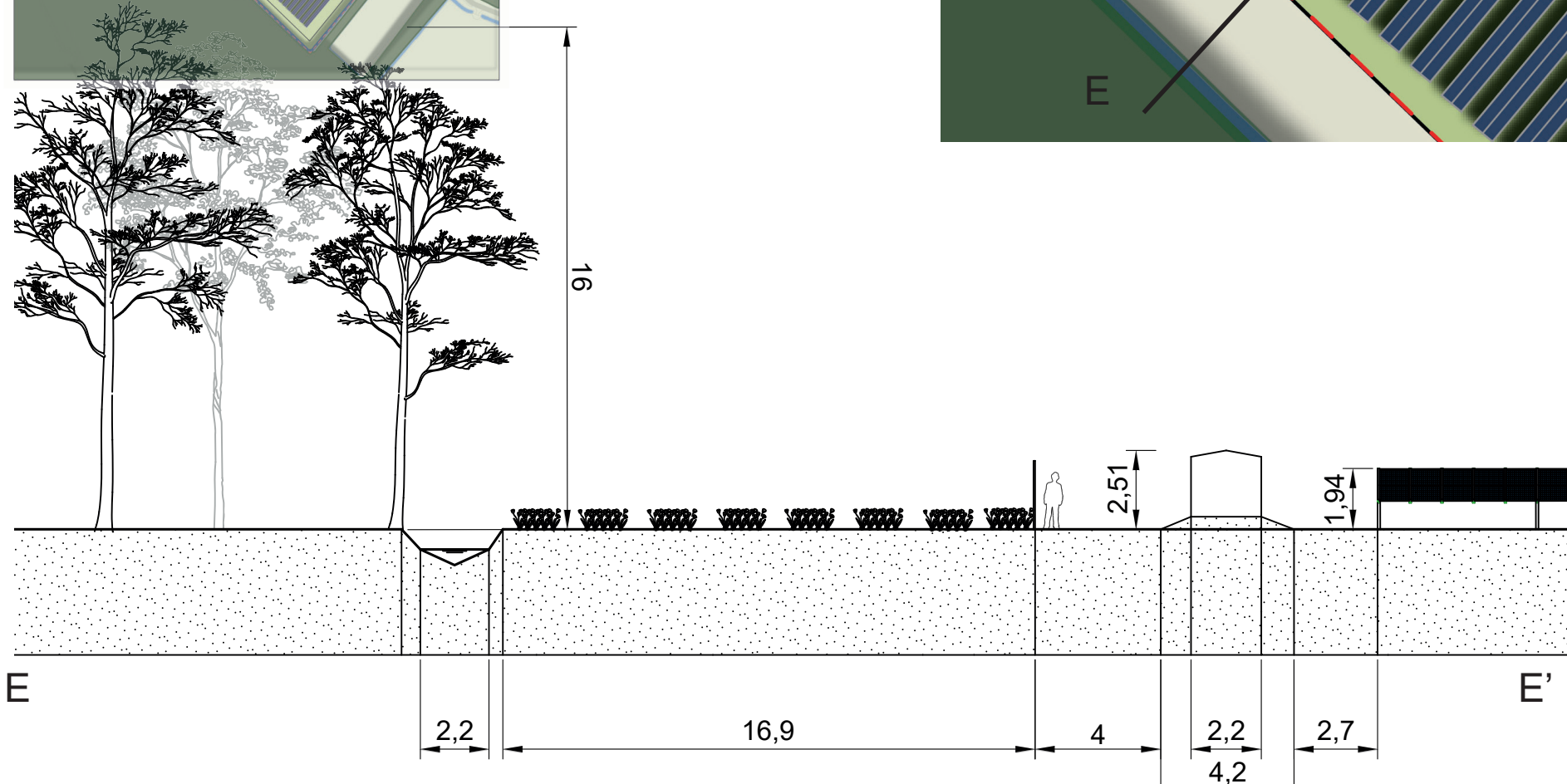
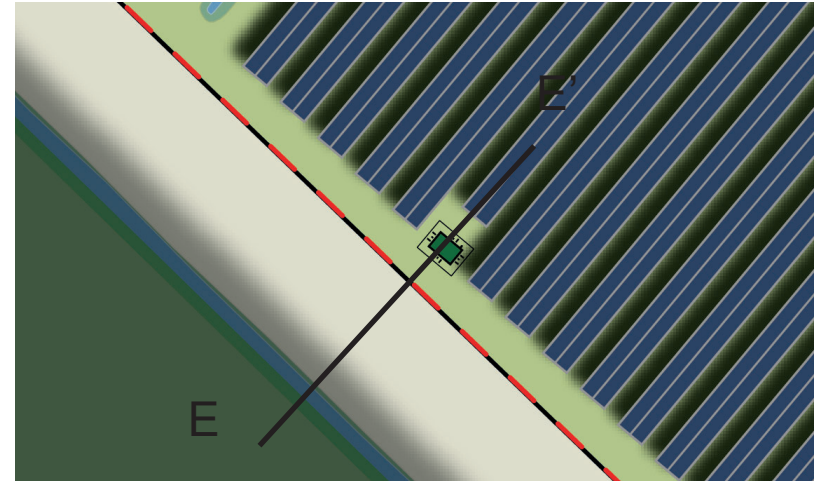
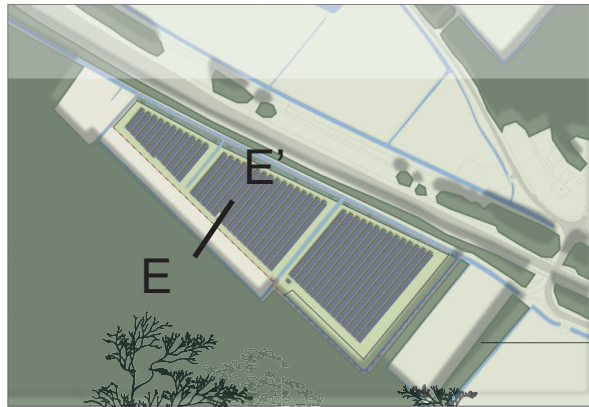

Profielen - midden op het terrein

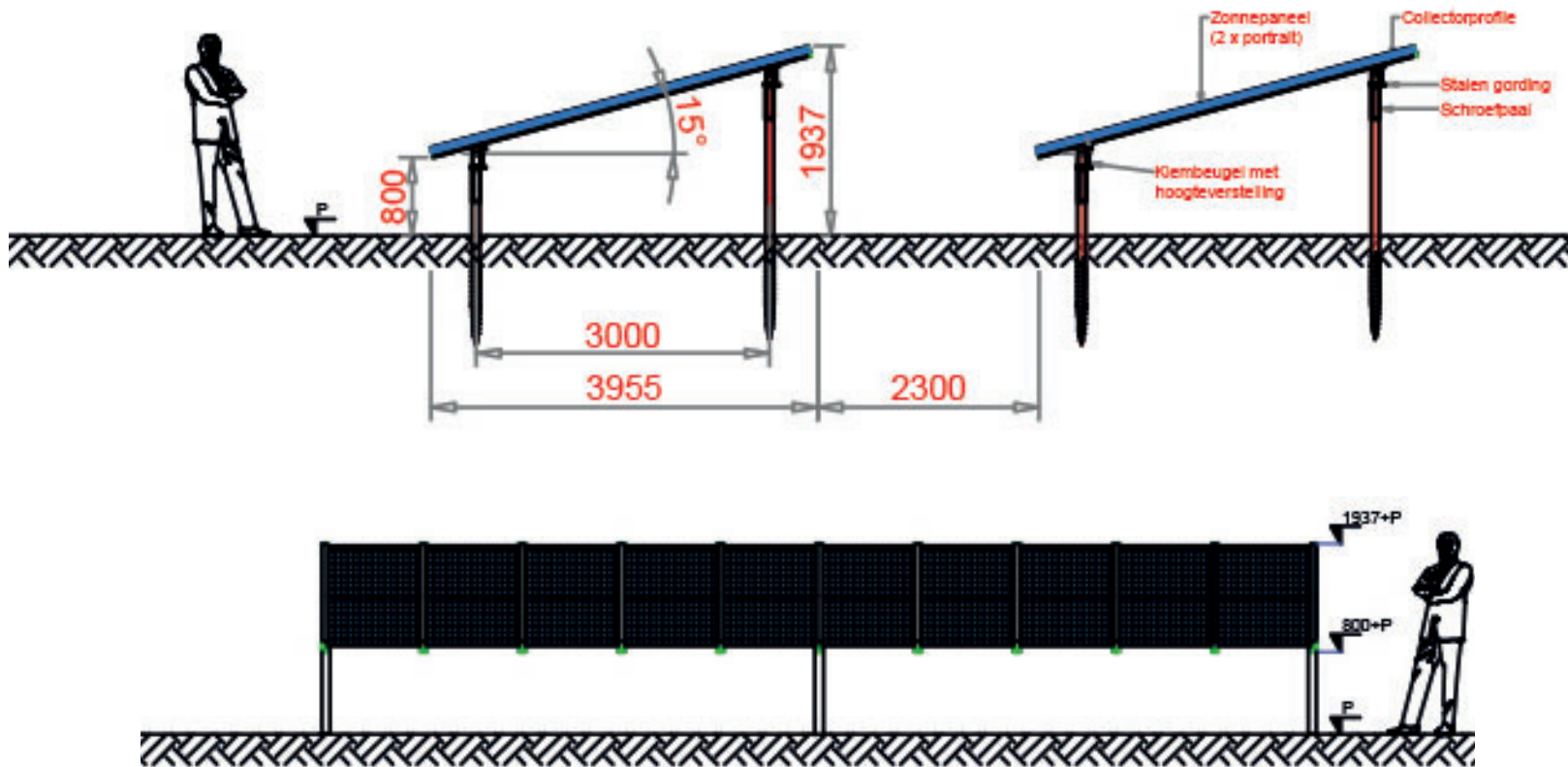

Profielen - sloten aan de zuidzijde

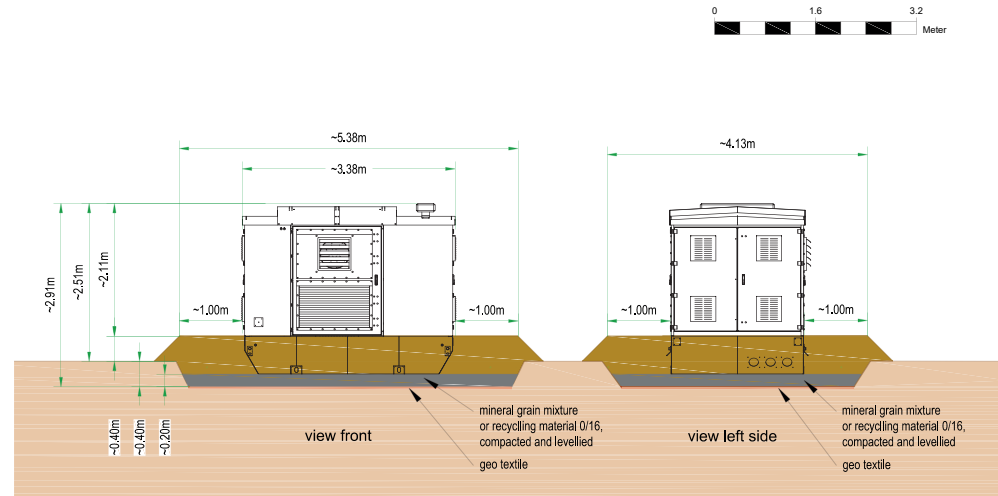
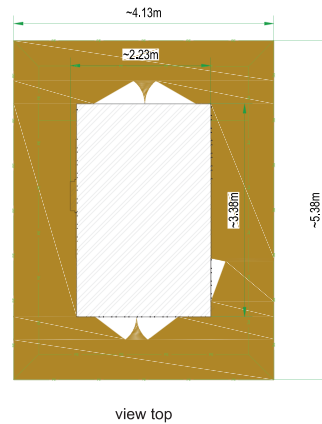
Techniek - Technisch profiel

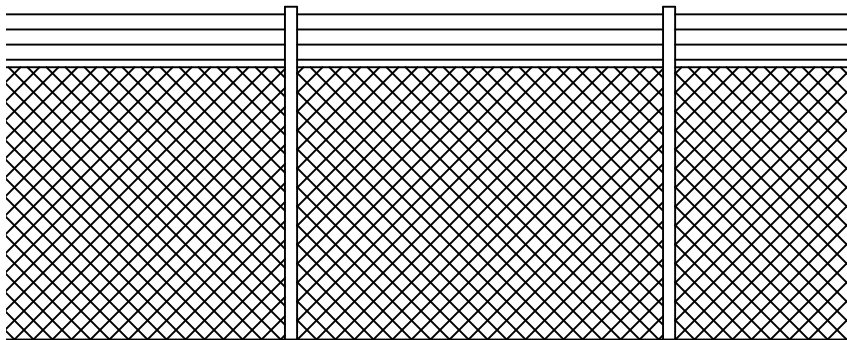
GroenLeven
zonne-energie

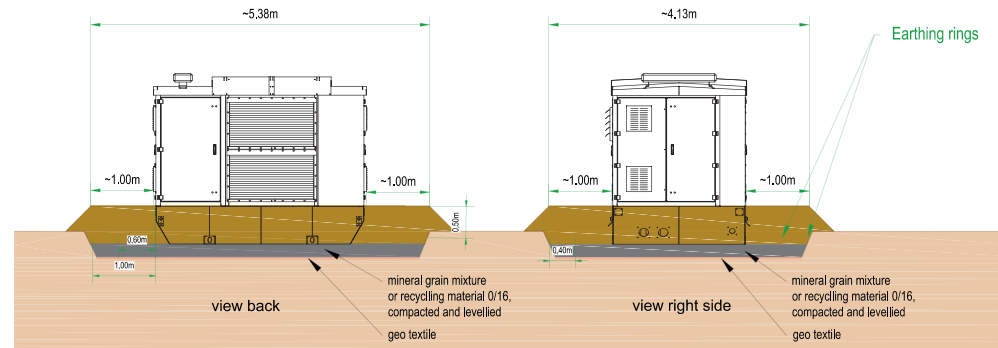
Techniek - Technische gegevens trafo's en referentie hekwerk

Detalles de construcción:
- Edificio íntegramente de acero
- Edificio y techo: RAL 6005 - verde musgo.

Referentiebeeld: Hekwerken

GroenLeven
zonne-energie

Colofon

Landschappelijke inpassing
Zonnepark Leeuwenhorsterhoek Noordwijkerhout
Versie v01.1

ir. Reinout Lindemans
Lindemans Landschapsarchitecten

i.o.v. HerBo GroenLeven BV

Oktober 2018

Zuiderend 83
9203 TK Drachten
0512 530615
www.lindemanslandschapsarchitecten.nl